

Bakalářská práce

Volnočasové aktivity nabízené základními školami v Liberci

Studijní program:

B7505 Vychovatelství

Studijní obor:

Pedagogika volného času

Autor práce:

Klára Hradilová

Vedoucí práce:

Mgr. Helena Picková, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Liberec 2023

Zadání bakalářské práce

Volnočasové aktivity nabízené základními školami v Liberci

<i>Jméno a příjmení:</i>	Klára Hradilová
<i>Osobní číslo:</i>	P20000424
<i>Studijní program:</i>	B7505 Vychovatelství
<i>Studijní obor:</i>	Pedagogika volného času
<i>Zadávající katedra:</i>	Katedra pedagogiky a psychologie
<i>Akademický rok:</i>	2021/2022

Zásady pro vypracování:

Cíle:

1. Zjistit, jaké volnočasové kroužky pro děti mladšího školního věku nabízí základní školy v Liberci.
2. Na vybrané základní škole v Liberci provést kvalitativní šetření v oblasti nabízených volnočasových aktivit.

Metody:

1. Rešerše webových stránek základních škol s cílem získat informace o řízených volnočasových aktivitách na daných ZŠ v Liberci.
2. Polostrukturované rozhovory s lektory kroužků na vybrané ZŠ.

Požadavky:

1. Nastudovat odbornou literaturu k tématu.
2. Provést analýzu webových stránek základních škol v Liberci s cílem zjistit nabídky volnočasových aktivit.
3. Provést komparaci nabídek volnočasových kroužků na různých ZŠ v Liberci.
4. Na vybrané škole v Liberci provést kvalitativní šetření s důrazem na nabídku volnočasových aktivit pro žáky, jejich zaměření, preference, zájem žáků.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

tištěná/elektronická

čeština

Seznam odborné literatury:

1. HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina. Pedagogické ovlivňování volného času: *Trendy pedagogiky volného času*. Praha: Portál, 2011.

ISBN 978-80-262-0030-7.

2. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

3. KAPLÁNEK, Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.

4. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie 2*. aktualizované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

Vedoucí práce:

Mgr. Helena Picková, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání práce:

29. dubna 2022

Předpokládaný termín odevzdání: 26. dubna 2023

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

prof. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 1. června 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Touto cestou chci velmi poděkovat mé vedoucí bakalářské práce Mgr. Heleně Pickové, Ph.D. za její metodické vedení práce, ochotu a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala všem lektorkám kroužků ze Základní školy Aloisina Výšina, které si na mě udělaly čas a poskytly mi potřebné informace k bakalářské práci. Nakonec bych chtěla poděkovat celé mé rodině za trpělivost, pomoc a za velkou podporu během studia.

Anotace

Bakalářská práce představuje volnočasové aktivity pro děti mladšího školního věku, které jsou nabízeny základními školami v Liberci. V teoretické části práce je popsán mladší školní věk dětí z pohledu vývojové psychologie, význam volného času a zařízení pro zájmové vzdělávání. Tyto kapitoly by měly být podkladem pro část praktickou. Hlavním cílem praktické části je provést analýzu webových stránek základních škol v Liberci s důrazem na nabídky řízených volnočasových aktivit pro žáky, porovnat je a na vybrané škole provést kvalitativní šetření v oblasti nabízených volnočasových aktivit.

Klíčová slova

Volný čas, mladší školní věk, vývojová psychologie, základní škola.

Annotation

The bachelor thesis presents leisure activities for children of younger school age offered by primary schools in Liberec. The theoretical part of the thesis describes the younger school age children from the perspective of developmental psychology, the importance of leisure time and leisure education facilities. These chapters should be the basis for the practical part. The main aim of the practical part is to analyse the websites of primary schools in Liberec with an emphasis on the offer of supervised leisure activities for pupils, to compare them and to conduct a qualitative investigation in the area of offered leisure activities at the selected school.

Keywords

Free-time, younger school age, developmental psychology, primary school.

Seznam použitých zkratk

AJ	a jiné
APOD	a podobně
ATD	a tak dále
NAPŘ	například
SVČ	středisko volného času
ŠD	školní družina
ŠK	školní klub
TJ	to je
TZN	to znamená
TZV	tak zvaně
ZŠ	základní škola

OBSAH

Úvod.....	10
I. Teoretická část.....	11
1. Význam volného času	11
1.1. Základní pojmy pedagogiky volného času	11
1.2. Funkce výchovy ve volném čase.....	13
1.3. Cíle, podmínky a prostředky výchovy v době mimo vyučování.....	14
1.4. Osobnost pedagoga volného času	16
2. Vývojová psychologie dětí mladšího školního věku.....	17
2.1. Vývoj základních schopností a dovedností	17
2.1.1. Tělesný růst	17
2.1.2. Rozvoj hrubé a jemné motoriky	18
2.1.3. Smyslové vnímání – vývoj zrakového a sluchového vnímání	18
2.1.4. Rozvoj paměti, pozornosti a myšlení	19
2.1.5. Rozvoj jazykových kompetencí	20
2.2. Emoční vývoj	20
2.3. Socializace.....	21
3. Společenské vztahy	21
3.1. Rodina	21
3.2. Škola.....	22
3.3. Vrstevnická skupina	22
4. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání	23
4.1. Středisko volného času.....	23
4.2. Školní družina	23
4.3. Školní klub	24

II. Praktická část.....	25
5. Analýza kroužků na základních školách v Liberci.....	27
5.1. Komparace nabídek volnočasových kroužků na základních školách v Liberci.....	35
6. ZŠ Aloisina Výšina	38
6.1. Kvalitativní šetření pěti vybraných kroužků na ZŠ Aloisina Výšina.....	39
6.2. Celkové zhodnocení všech volnočasových kroužků na základních školách v Liberci ..	46
6.3. Celkové vyhodnocení vybraných kroužků na ZŠ Aloisina Výšina.....	47
7. Závěr.....	54
8. Seznam literatury.....	56
9. Internetové zdroje.....	57
10. Seznam tabulek	59
11. Seznam příloh.....	60
12. Přílohy	i

Úvod

Od svých osmi let jsem jezdila pravidelně na tábory a postupem času jsem se chtěla stát vedoucí. Proto jsem se rozhodla pro studium na vysoké škole, abych mohla oficiálně pracovat s dětmi a měla k tomu odpovídající vzdělání. Před necelými dvěma roky jsem začala pracovat jako asistentka pedagoga a odpoledne jsem působila jako vychovatelka ve školní družině. Pozice volnočasového pedagoga mě přivedla na téma mé bakalářské práce, týkající se kroužků v základních školách (dále jen ZŠ). Zajímalo mě, jaké kroužky po skončení vyučování děti na prvním stupni baví a které naopak nejsou u dětí tolik oblíbené.

Bakalářská práce se rozděluje na část teoretickou a na část praktickou.

V teoretické části jsem se zaměřila na význam volného času a na pojmy s ním spojené, protože jejich znalost je při tvorbě volnočasových i pedagogických činností důležitá.

Dále jsem se zaměřila na děti mladšího školního věku, neboť volnočasové kroužky na základních školách navštěvují převážně děti této věkové kategorie. To je také důvod, proč se tímto tématem podrobněji zabývám z hlediska vývojové psychologie.

V praktické části jsem pomocí rešerše webových stránek vytvořila jednoduchý přehled volnočasových kroužků, které nabízí základní školy v Liberci. Následně jsem kroužky porovnávala, abych zjistila, které z nich jsou nabízeny více, a naopak, které méně.

Poté jsem si vybrala pro své kvalitativní šetření Základní školu Aloisina výšina, u níž jsem si zvolila jako metodu sběru dat polostrukturované rozhovory s lektory kroužků. Cílem bylo provést kvalitativní šetření s důrazem na nabídku volnočasových aktivit pro žáky, jejich zaměření, preference, zájem žáků a motivaci lektorek.

I. Teoretická část

Bakalářská práce je zaměřená na volný čas a volnočasové aktivity s ním spojené, proto je nutno se s tímto pojmem v úvodu seznámit a vysvětlit si jeho význam.

1. Význam volného času

Pod pojmem volný čas si představíme tu část dne, kterou jedinec nemusí věnovat zaměstnání, vzdělávání ani jiným povinnostem.

Volný čas lze proto charakterizovat jako dobu, kdy se jedinec věnuje sportovnímu, kulturnímu nebo jiném vyžití. Jedná se tedy o určitou formu odpočinku od každodenních povinností.

Pro zdravý životní styl je třeba zvolit správný druh trávení volného času. Například při zdlouhavém, sedavém zaměstnání, se uchýlit ke sportovním aktivitám, a spojit je se zábavou a odpočinkem. Součástí volného času jsou koníčky, které jedince naplňují a dají mu tak pocit volnosti. (Pávková, 2014)

Joffre Dumazediera v knize od B. Hofbauera (2004) charakterizuje volný čas, „*jako čas, který zahrnuje očekávání a naději, osvobození od požadavků pracovního procesu a dalších zátěží života; zábavu a rozptýlení, které přináší např. hra, divadlo nebo kino; rozvoj intelektuální, umělecký a fyzický, tvořivost a vzdělávání.* (Hofbauer, 2004, s. 14)

1.1. Základní pojmy pedagogiky volného času

Vzhledem k tomu, že předložená práce se zaměřuje na trávení volného času dětí, je nutné si v následující kapitole vymezit pojmy, týkající se této oblasti pedagogiky.

Pedagogika volného času je disciplína pedagogiky, zaměřená na výchovné a vzdělávací prostředky, napomáhající autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, dospívajících i dospělých.

Jeden z hlavních pojmů této oblasti je samotný *volný čas*, avšak jeho význam je zmiňován viz výše.

Další pojmy, které souvisí s pedagogikou volného času, jsou *výchova mimotřídní, mimoškolní a výchova mimo vyučování.*

Pojem výchova je chápán, jako záměrné působení na osobnost jedince s cílem dosáhnout změn v různých složkách osobnosti.

Zatímco *mimoškolní výchova* vykonává činnosti probíhající v zařízeních volného času, *mimotřídní výchova* probíhá mimo školní vyučování a zahrnuje aktivity, jako jsou např. školní výlety, besídky aj. Oba dva pojmy se používaly spíše v poválečné sovětské pedagogice.

Mimotřídní výchova byla v šedesátých letech nahrazena širším pojmem a to výchovou mimo vyučování.

Výchova mimo vyučování se přibližuje pojmu výchova ve volném čase, ale nejsou to synonyma. Mnozí odborníci mají proti použití výchovy mimo vyučování námitky, ale i přesto vystihuje vše, co souvisí s výchovou dětí na základní i střední škole po skončeném vyučování. Tato výchova probíhá mimo vyučování a mimo bezprostřední vliv rodiny. I přesto, že se uskutečňuje převážně ve volném čase, zahrnuje i určité povinnosti. Jednou z nich je zachování sebeobslužných návyků, které jsou např. ve školní družině nedílnou součástí režimu dne. V odborné literatuře se můžeme častěji setkat s výchovou *formální*, *neformální* a *informální*. (Pávková, 2014)

Formální výchova se uskutečňuje ve školách a v odborných vzdělávacích zařízeních. Touto výchovou si prochází studenti od základní až po vysokoškolské vzdělání. Zakončení formálního stupně vzdělávání se potvrzuje dokladem o absolvování. Zatímco formální výchova probíhá ve školách, *neformální výchova* probíhá mimo školu, tedy hlavně v útvarech zájmových činností, jako je zájmový kroužek, Dům dětí a mládeže aj... Mezi hlavní rysy neformální výchovy patří svoboda a dobrovolné rozhodování o účasti na aktivitách, které poskytují nejen odborné znalosti a dovednosti, ale také v širce pojaté schopnosti, sociální kompetence a hodnoty. Do hodnot zahrnujeme např. rovnost mužů a žen, ekologické uvědomění a aktivní přístup a účast na životě ve společnosti. U *informální výchovy* probíhá formování osobnosti v životních situacích, vyplývající z každodenního kontaktu s rodinou, prací, přáteli, živelně vznikajícími vrstevnickými skupinami dětí a mládeže aj. Může probíhat cíleně, obvykle však působí nezáměrně. (Hofbauer, 2004)

S pedagogikou volného času jsou spjaty i pojmy, jako je *pedagog volného času* a *vychovatel*. Jsou to pedagogičtí pracovníci, kteří vykonávají přímou výchovně-vzdělávací činnost. Dobrý vychovatel i pedagog volného času nejenže sám vymýšlí zajímavé náměty pro činnosti, ale podněcuje děti k vyslovování vlastních přání, zájmů a potřeb.

Také *metodiku výchovy ve volném čase* a *metodiku výchovy mimo vyučování* řadíme do dalších terminologií, které jsou úzce spjaty s pedagogikou volného času. Jedná se o obory, které mají úzký vztah k praxi a zabývají se používanými pedagogickými prostředky, převážně obsahem činností, metodami a formami práce. (Pávková, 2014)

1.2. Funkce výchovy ve volném čase

K základním funkcím výchovy ve volném čase řadíme *výchovně-vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní funkce*.

Výchovně-vzdělávací funkce spočívá v záměrném a cílevědomém ovlivňování osobnosti každého jedince. Pomocí vhodných forem, metod a prostředků se snaží pedagog dosáhnout reálných cílů. Výchovně-vzdělávací funkce působí na stránku sociální, citovou i tělesnou. Mimo to se zaměřuje na uvědomování, uspokojování, prohlubování zájmů a rozvíjení specifických schopností. Výchova ve volném čase umožňuje jedincům uspokojovat potřeby seberealizace, rozvíjet specifické schopnosti a rozšiřovat a prohlubovat zájmy. (Bendl a kol., 2015)

Zdravotní funkce se zaměřuje na podporu zdravého fyzického, psychického i sociálního vývoje jedince. Úkolem pedagoga je vést jedince ke zdravému stravování, odstraňování zlovyků, k zásadám psychohygieny, pravidlům bezpečnosti, ochrany zdraví a k správnému nastavení režimu dne, do kterého je potřeba zařadit pohybové aktivity. (Pávková, 2014)

Sociální funkce nabízí dětem trávicím svůj čas ve volnočasovém zařízení naprosto stejné podmínky. Všichni mají právo využívat veškeré hračky, vybavení a prostory, které jim zařízení nabízejí. Mimo to sociální funkce spočívá v možnosti navozování nového přátelství a kamarádství a zajišťuje dětem bezpečí v takové době, kdy nejsou s rodiči. (Pávková, 2014)

Každé dítě, které nedokáže patřičně využít svůj volný čas, má větší šanci, že podlehne patologickým jevům. Do nich se zahrnuje neukázněnost, lhaní, krádež, záškoláctví, útěk z domova, agresivita, šikana aj. Právě díky *preventivní funkci* je možno těmto patologickým jevům předcházet. (Bendl a kol., 2015)

Všechny tyto čtyři funkce se navzájem prolínají. Zařízení, zabývající se výchovou ve volném čase, plní funkce ve smyslu zajištění bezpečnosti. Týká se to hlavně těch zařízení, ve kterých se pracuje s mladšími dětmi, např. ve školní družině. (Pávková, 2014)

1.3. Cíle, podmínky a prostředky výchovy v době mimo vyučování

Pedagogika se bez definovaných cílů, stanovených podmínek a hledání prostředků neobejde. Sama jsem to zjistila v druhém ročníku, při plnění praxe na letním táboře. Jako budoucí pedagog volného času budu s těmito termíny pracovat do konce svého profesního života a proto je důležitá jejich znalost.

„Pedagog si v každé fázi výchovného působení stanoví přiměřené cíle, volí prostředky, jimiž lze cílů dosáhnout, a hodnotí výsledky svého snažení“.

(Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 72-73)

Cílevědomost je pokládána za základní znak výchovy. Každý pedagog si musí během svého působení stanovit jasně dané výchovně-vzdělávací cíle. Tím vlastně zvažuje a vymýšlí, čeho chce u vychovávaných jedinců dosáhnout. Důležité ale také je, aby s daným cílem byli žáci seznámeni. Pokud budou znát daný cíl, a budou vědět, k čemu má jejich činnost ve výuce směřovat, budou motivováni. (Zormanová, 2014)

Výchovně-vzdělávací cíle zahrnují účel, záměr výuky, výstup a výsledek výuky. Představují to, čeho chce pedagog procesem vyučování dosáhnout. Obecným cílem výchovy ve volném čase je naučit jedince, jak správně využívat volný čas, dokázat s ním rozumně hospodařit a ocenit ho, jako významnou životní hodnotu. (Bendl a kol., 2015)

Cíle se dělí na oblasti rozvoje osobnosti, a to na *kognitivní*, *afektivní* a *psychomotorické*. *Kognitivní* cíle, tedy vzdělávací, ty se vztahují k osvojování vědomostí a intelektuální dovednosti. *Afektivní* cíle, což jsou postojové, ty se vyznačují osvojováním postojů a vytváření hodnotové orientace. A nakonec *psychomotorické* cíle, tedy výcvikové, ty se zaměřují na pohybové dovednosti, řeč, psaní, kreslení a na manipulaci s předměty a nástroji. Je velmi důležité, aby žáci při osvojování znalostí, dovedností, návyků a postojů naplňovali všechny tyto druhy cílů. (Zormanová, 2014)

Pro stanovení výchovných cílů musí pedagog znát *podmínky*, ve kterých probíhá výchovný proces. *Podmínky* výchovy jsou považovány za determinanty procesu výchovy, vedení, kultivace i utváření lidí. Pro správný rozvoj jedinců je důležité znát jejich zájmy, aktivity, a prostředí, ve kterém žijí.

Za podmínky výchovy je považován čas, velikost školy a její vybavení, učebny a jejich materiální vybavení, pravidla spojená s klimatem školy, kurikulum, pomůcky, hřiště, dílny, laboratoře, učivo atd.

Podmínky se rozdělují na *vnější* a *vnitřní* a navzájem se prolínají.

Vnější podmínky tvoří nejrůznější vlivy přírodního a sociálního prostředí, ve kterém člověk žije. Zahrnují okolní přírodu, kulturu společnosti, společenskou etiku, mezilidské vztahy, úroveň společenského rozvoje atd.

Vnitřní podmínky tvoří komplexně pojatá dosažená úroveň vychovávaných jednotlivců i skupin. Za vnitřní podmínky považujeme zejména věkové a individuální zvláštnosti vychovávaného. U těchto podmínek mají pedagogové dost příležitostí pro rozvíjení individuálních potřeb, zejména zájmů, potřeb a schopností.

Pedagog využívá metody pozorování k tomu, aby mohl zjistit veškeré vnější a vnitřní podmínky. Vede také s jedinci rozhovory a vytváří analýzu výsledků dané činnosti.

Vhodně zvolené *prostředky* jsou důležité pro dosažení výchovných cílů.

Pedagogické prostředky zahrnují výchovné subjekty, jako je škola a školská zařízení, obsah výchovy, metody a formy výchovy a materiální prostředky, jimiž jsou pomůcky, didaktická technika a vše, co po stránce materiální a technické pomáhá realizovat výchovné cíle.

„Obsah výchovy, podobně jako cíle, lze vymezovat z různých hledisek. Můžeme vycházet z věku vychovávaných osob, z podílu jednotlivých složek výchovy, z toho, které znaky osobnosti chceme rozvíjet, nebo z poslání a funkcí příslušné výchovné instituce“. (Pávková, 2014, s. 20)

Obsah výchovy bývá vymezován výčtem činností. Tvoří je výchovně-vzdělávací činnosti *odpočinkové*, které jsou psychicky i fyzicky nenáročné a slouží k odstranění únavy. *Rekreační*, ty též slouží k odpočinku, ale jedná se o pohybově náročnější aktivity. *Zájmové* činnosti slouží k uspokojování, rozvíjení a kultivaci zájmů a potřeb dětí. *Společensky prospěšné*, ty vedou děti k dobrovolné práci ve prospěch druhých. *Sebeobslužné* činnosti se zaměřují na vedení dětí k samostatnosti v péči o vlastní osobu a majetek. A nakonec *příprava na vyučování*, ta souvisí se zájmovými činnostmi, při kterých si děti pomocí didaktických her rozšiřují a prohlubují své vědomosti i dovednosti.

Pomocí *výchovných metod a forem* dosahují pedagogové stanovených cílů. Výchovné metody se rozdělují na *slovní, názorné a metody praktických činností*.

Slovní metody jsou používány nejčastěji a mohou probíhat formou přednášek nebo diskuzí. Do *názorných metod* spadá např. experiment a do metod *praktických činností* můžeme zahrnout např. napodobování. Nejčastějšími využívanými vzdělávacími formami jsou hry, soutěže, exkurze, tréninky a zájmové kroužky. (Pávková, 2014)

Prostředky, užívané v rámci edukačních procesů, by měly edukaci podporovat, nikoli ji brzdit či naopak znemožňovat. Významným prostředkem jsou prostory, ve kterých výchovná činnost probíhá, a jejich materiální vybavení. Všechny prostředky musí splňovat hygienické, pedagogicko-psychologické a estetické požadavky. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011)

1.4. Osobnost pedagoga volného času

Pedagog volného času je pedagogický pracovník, který zajišťuje tvorbu obecných forem a metod výchovy a vzdělávání v oblasti volného času dětí, mládeže nebo dospělých.

Vede zájmové kroužky, akce, soutěže, příměstské a pobytové tábory, víkendové pobyty, vede týmy externích pracovníků, plánuje akce a organizace volnočasové aktivity.

Vlastnosti pedagoga, nezbytné pro práci s lidmi ve volném čase

Jedním z nejdůležitějších předpokladů pro úspěšnou práci pedagoga je jeho kladný vztah k dětem. Pedagog by měl vytvořit ve skupině dětí příznivé sociální klima, měl by být vyrovnaný, empatický, pozorný, inteligentní, fyzicky zdatný, nápaditý, vzdělaný, tvořivý a měl by mít schopnost správně vychovávat. Důležité také je, aby měl patřičné vědomosti, dovednosti a návyky a aby uměl s dětmi efektivně jednat. Pedagog by měl mít také smysl pro humor a dokázat v dětech vzbudit zájem o činnosti. Důležitá je u nich i přiměřená míra dominantnosti, protože si pedagog stanovuje výchovné cíle, kterých se snaží dosáhnout. Právě tato zmiňovaná přiměřená míra dominantnosti je společně s psychickou odolností nezbytná, převážně během řešení nečekaných situací. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011)

Pracovní činnosti pedagoga volného času

- zajišťování metodické a specializované poradenské činnosti,
- tvorba výchovně vzdělávacích dokumentů a preventivních programů,
- preventivní, primárně diagnostická a konzultační činnost,

- koordinace aplikování speciálně pedagogických postupů, nových výchovných metod,
- samostatné provádění specifických pedagogických vyšetření,
- stanovování a aplikace diagnostických a výchovných metod a postupů v diagnostických ústavech,
- spolupráce s odbornými pracovníky (pediatry, neurology, psychiatry a psychology).
(Internetový zdroj, pedagog volného času)

2. Vývojová psychologie dětí mladšího školního věku

Předložená práce pojednává o řízených volnočasových aktivitách na základních školách, které navštěvují žáci od první až do páté třídy, proto nás následující kapitola blíže seznámí s vývojovou psychologií dětí mladšího školního věku a s jejich specifiky s důrazem na volný čas.

„Vývojová psychologie se zabývá pojetím psychického vývoje; např. zda vývoj probíhá plynule nebo je členěn do etap, lišících se určitými kvalitativními zlomy a činiteli ovlivňující vývoj; např. vzájemným vztahem činitelů biologického zrání a sociálního či výchovného ovlivňování, nebo otázkami různého strádání (deprivací) a jejich vlivem na charakteristiky psychického vývoje“. (Helus, 2003, s. 24)

2.1. Vývoj základních schopností a dovedností

Vzhledem k tomu, že se v bakalářské práci zaměřuji na děti mladšího školního věku, je nutno znát několik základních pojmů, které se týkají jejich vývoje. Do vývoje základních schopností a dovedností je zahrnut tělesný růst, emoční vývoj, socializace, smyslové vnímání, rozvoj paměti a myšlení. V neposlední řadě rozvoj jazykových kompetencí a zrakového a sluchového vnímání.

2.1.1. Tělesný růst

„Posuzování výšky a hmotnosti je nejčastějším, nejjednodušším, ale současně nejméně průkazným ukazatelem vyspělosti dítěte, který se skutečnou zralostí pro školu souvisí jen nevýznamně“. (Langmeier, Krejčíková, 2006, s. 111)

V období mladšího školního věku nastává u dětí nápadný růst do výšky a dochází tak k prodlužování dolních končetin. V porovnání s věkem předškolním se růst mírně zpomaluje. Celkový vývoj kostry ale není ještě dokončen. Začíná se formovat páteř a dochází ke změně

lebky. V tomto období dochází také k vývoji trvalého chrupu a svalstva se všemi vnitřními orgány, jež se vztahují k výkonnosti a objemu. Děti v tomto období mají potřebu pohybu, proto je důležité, aby hodně odpočívaly. Jejich pohyby jsou rychlejší a vytrvalejší. Toto období s sebou přináší i vyšší vzrůst a větší váhu, která souvisí s vyšší sexuální vyspělostí.

(Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011)

2.1.2. Rozvoj hrubé a jemné motoriky

Během celého období se u dětí zlepšuje hrubá i jemná motorika. K velkému rozvoji dochází v rychlosti pohybu, obratnosti, síle a v koordinaci všech pohybů těla. Tělesná zdatnost a síla hraje velkou roli v postavení dítěte ve skupině. Pokud jsou děti podporovány a vedeny k pohybovým dovednostem, dochází tak k rychlejšímu vzestupu motorických výkonů. Děti v tomto věku začínají poměřovat své výkony s ostatními. (Vágnerová, 2012)

2.1.3. Smyslové vnímání – vývoj zrakového a sluchového vnímání

Děti jsou v tomto věku pozornější, pečlivé a postupem času vše začínají prozkoumávat po částech, až do malých detailů. Díky tomu, že vnímají to, na co záměrně dávají pozor, se vnímání stává cílevědomým aktem, tedy pozorováním. I přes to, že se jim svět rozšiřuje v čase i v prostoru, nedokážou si zatím spojit časový průběh. To znamená, že nedokážou posoudit, co je dříve a co později. (Langmeier, Krejčíková, 2006)

V průběhu dětství se mění schopnost ovládat ostré vidění, což ovlivňuje přesnost vidění na různé druhy vzdálenosti. Školsky zralým dětem usnadňuje orientaci v obrázcích a později i v tištěném textu konstantnost vnímání, což je schopnost, která dokáže rozlišit daný tvar, bez ohledu na to, jakou má polohu. V pozdějším věku umožňuje orientaci i v tištěném textu. Děti, které jsou připravené a dost zralé na to, aby šly do školy, jsou schopny vnímat objekty co nejpresněji. U nezralých dětí dochází k tomu, že jsou oční pohyby nepřipravené, tudíž přeskakují od jednoho detailu k druhému a díky tomu se pořádně nevěnují systematickému prohlížení. V tomto věku dokážou mimo jiné rozlišovat písmena, číslice, počet a snáze rozeznávají různé detaily. (Vágnerová, 2012)

Děti se vstupem do školy rozlišují samohlásky, ale ještě nerozlišují znělé a neznělé hlásky. Jsou také schopny už kolem šestého roku rozeznat jednotlivé fonémy a rozvíjí se u nich zvuková podoba mluvené řeči, a to slov a slabik. Tato schopnost se nazývá fonologickou senzitivitou. Pro správný rozvoj jazyka je důležité pochopit, že se slova skládají ze slabik a odlišně znějících

hlásek. Výukou českého jazyka děti postupně vnímají časové posloupnosti sluchových podnětů. Jde o to, naučit je tomu, že slova jsou tvořena slabikami, které jdou po sobě v určitém pořadí, a stejně tak i slova ve správném pořadí tvořící smysluplnou větu. Závisí na tom i to, s jakou mírou pozornosti děti slova a věty poslouchají. (Vágnerová, 2012)

2.1.4. Rozvoj paměti, pozornosti a myšlení

Díky větší rychlosti zpracování informací se u dětí mladšího školního věku zlepšuje *paměť*. Zhruba kolem sedmého roku začínají používat paměťové strategie, a čím jsou starší, tím více využívají další strategie učení, tj., učí se, jak se učit. Proto jsou schopné věnovat pozornost současně více aspektům učební látky. Díky tomu roste složitost učení. (Vágnerová, 2012)

Rozdělení paměti na *paměťovou strategii* a *metapaměť* podle Vágnerové (2012)

- *Paměťová strategie* slouží k lepšímu zapamatování a k uchování informací. Cílem této strategie je, aby si děti pomocí opakování co nejučinněji vše potřebné zapamatovaly.
- „*Metapaměť zahrnuje znalosti a zkušenosti se zapamatováním i schopnost o fungování paměti uvažovat a hodnotit ji*“. (Vágnerová, 2012, s. 295)

Děti kolem šestého roku začínají chápat základní mechanismus paměti, a dochází jim, že pokud se budou déle učit, tím více si toho zapamatují. Kolem desátého roku začínají využívat strategie zapamatování. Jsou také kritičtější a uvědomují si, že si nepamatují vše stejně dobře. (Vágnerová, 2012)

Pozornost dětí se v první a druhé třídě snadno rozptyluje vedlejšími podněty, proto je potřeba hodně je motivovat a vzbuzovat v nich zájem pestrou a zajímavou činností. Z tohoto důvodu je vhodné častěji střídát různé druhy a formy činností, neboť se tak děti méně unaví. Takové činnosti, které děti zaujmou např. oblíbené hry nebo pohádky, jsou vhodné s nimi opakovat. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011)

Myšlení je z počátku zaměřeno hlavně na řešení běžných každodenních problémů. Později se zaměřuje na události, které se už staly a na budoucnost. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011)

Děti školního věku začínají správně posuzovat znaky, jako je tvar, velikost, hmotnost a počet a jejich myšlení se stává dynamičtější. Děti vstupují do školy v té době, kdy u nich dochází ke kvalitativní proměně jejich uvažování. Piaget (1966) nazval toto období trávající až do 12 let, jako fázi konkrétních logických operací. Děti jsou v tomto věku flexibilnější, objektivnější a přesnější, než když navštěvovaly mateřskou školu. Ti, kteří dosáhnou zmiňované vývojové

úrovně, můžou těžit ze školní výuky, protože je pro ně srozumitelná a pochopitelná. (Vágnerová, 2012)

Děti mladšího školního věku často ve svých úvahách vycházejí z vlastní zkušenosti, tzn. dávají přednost uvažování, u kterého se samy můžou přesvědčit, že je jejich tvrzení pravdivé. Školáci začínají postupem času chápat i pravidla, která se stávají součástí jejich znalostí a mohou ovlivnit jejich uvažování.

Další rozvíjející se složkou je reverzibilita, tzn. vratnost. Školáci dokážou při řešení jakéhokoliv problému usoudit, že jejich postup není správný, vrátit se zpět na začátek a zkusit jinou variantu řešení. (Vágnerová, 2012)

2.1.5. Rozvoj jazykových kompetencí

Mezi 6. až 11. rokem se u dětí jazykové schopnosti čím dál více rozvíjejí hlavně za pomoci školní výuky. Děti mají se vstupem do školy obvykle dostatečnou slovní zásobu i potřebné jazykové dovednosti, a dokážou je již využívat. Počet slov, která v tomto období děti užívají na začátku školní docházky, stále stoupá. Hurlocková uvádí „*průměrný počet slov při vstupu do první třídy je asi kolem 20 000, v šesté třídě již 50 000 slov, avšak rozdíly mezi dětmi jsou tak vysoké, že jde spíše jen o hrubý odhad*“. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 122)

V tomto věku se vytváří vědomí, které zahrnuje vědomosti a schopnosti uvažovat o jazyku, tzn. chápat podobnost slov. Děti se učí používat gramatická pravidla a porozumět logice větné stavby. Mladší školáci mívají se stavbou vět problémy, proto používají jednodušší souvětí. (Vágnerová, 2012)

„*Úroveň vyjadřování velmi silně ovlivňuje prostředí, vychovatelé, hromadné sdělovací prostředky, zejména televize*“. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 88)

2.2. Emoční vývoj

Podle Eriksona (1964) je školní věk označován za fázi citové vyrovnanosti. Děti jsou schopné vyznat se v pocitech svých i ostatních, a dochází k propojení emočního hodnocení a racionálního uvažování. Díky tomu chápou smysl svých pocitů a své emoce si vykládají logičtější způsobem. Kolem desátého roku prožívají více emocí najednou, a tak je dokážou lépe regulovat a předstírat. Jsou schopny dát najevo radost i přes to, že tomu tak není, a to jen proto, aby neublížily druhé osobě, např. dítě se tváří, že má z dárku od rodičů radost, jen proto, aby jim nezkazil náladu. Schopnost ovládnutí emocí se rozvíjí postupem času.

Od osmého roku jsou schopny potlačit zlost a hněv, kdežto potlačení strachu a smutku se rozvíjí později. (Vágnerová, 2012)

Děti se v tomto věku stávají empatictějšími vůči ostatním a dokážou tak chápat jejich emoce, které jim pomáhají k tomu být vnímavější. U dětí se rozvíjí tzv. sebehodnotící emoce, jako je pocit viny, zahanbení či hrdost. Tyto emoce podporují rozvoj sociálních kompetencí a regulují dětské chování. (Vágnerová, 2012)

2.3. Socializace

Socializace je definována jako „*proces utváření a vývoje člověka působením sociálních vlivů a jeho vlastních aktivit, kterými na tyto vlivy odpovídá: vyrovnává se s nimi, podléhá jim či je tvořivě zvládá*“ (Helus, 2007, s. 71)

Hlavním úkolem socializace je přeměňovat sociální hodnoty a normy ve vnitřní principy, kterými se nadále každý jedinec řídí. „*V tomto smyslu je tedy základem interiorizace, neboli zvnitřňování regulativů jednání tak, že jedinec jimi nadále není ovládán z vnějšku, působením odměn a trestů, tlakem očekávání apod., ale řídí se jimi z vnitřní potřeby*“. Interiorizace je tedy považována za proces složité a náročné transformace, v níž se uplatňuje individualita jedince. (Franclová, 2013, s. 77)

Primární socializační zkušenost dítěte probíhá v rodině, avšak významný socializační vliv má škola, která rozvíjí dětskou osobnost v souladu s potřebami společnosti, jejíž je součástí. I přesto, že je vstup do školy ze socializačního hlediska velmi důležitý, přináší velikou změnu způsobu života. Může děti rozvíjet takovým způsobem, který se nemusí shodovat se zaměřením rodiny. (Langmeier, Krejčířová, 2006)

3. Společenské vztahy

3.1. Rodina

Rodina je pro dítě prvním prostředím, které pro jeho volný čas vytváří příznivé podmínky. Způsoby, jakým je realizován volný čas v rodinách, se v závislosti na sociálním statusu, ale i volnočasových potřebách dítěte dosti odlišují. (Hofbauer, 2004)

Děti považují svou příslušnost k rodině za samozřejmost. V období mladšího školního věku začínají chápat rodičovské postoje a umí se ve vztazích lépe orientovat. Pro klidné rodinné soužití je dobré, že školáci tohoto věku umějí lépe než dříve ovládat svoje emoce i chování.

„Rodinné soužití představuje komplex rozmanitých a v zásadě stabilních interakcí, které jsou projevem specifického vztahu mezi rodiči a dětmi“. (Vágnerová, 2012, s. 313)

Rodina se výrazně podílí na utváření osobnosti, protože se děti od rodičů učí chápat hodnotu volného času a toho, jak ho rozumně využít. (Pávková, 2014)

Každá rodina má zájem o to, aby jejich děti mohly prožívat svůj volný čas smysluplně a využily ho k seberozvoji i ve prospěch druhých. Také je učí vytváření postojů, které budou jednou schopny v budoucnu uplatnit pro založení své vlastní rodiny. (Hofbauer, 2004)

3.2. Škola

Nástup do školy je důležitý předěl v životě dítěte, které vstupuje ze světa her do světa povinností. Tento okamžik je chápán jako potvrzení normality dítěte, to znamená, zda obstojí ve školním prostředí stejně dobře, jako jeho vrstevníci. Společně se vstupem do školy získávají děti roli školáka, žáka a spolužáka. Tyto role pro ně však nemusí být vždy uspokojující. (Vágnerová, 2012)

Dítě ve škole získává jiné zkušenosti než ty, které získává v rodině. Učí se, jak ve společnosti žít, a díky tomu si osvojuje vzorce chování, které odpovídají daným situacím. Tím, že se jedinec socializuje, se stává sociálně integrovaným a čerpá ze společnosti podněty pro rozvoj své osobnosti. Škola u dětí rozvíjí mimo jiné i sociální kompetence, např. schopnost spolupráce, hledání společného řešení problémů aj. (Franclová, 2013)

3.3. Vrstevnická skupina

Vrstevnické skupiny vznikají nejprve v místě bydliště a jsou vytvářeny dětmi podobného věku, podobného pohlaví s podobnými zájmy. S tím narůstá i čas, který tráví mimo dohled dospělých osob. Vrstevnické skupiny jsou výrazem potřeby člověka navazovat neformální mezilidské vztahy. Pozitivně zaměřené vrstevnické skupiny se zaměřují na společné hry, soutěže, sportování, zábavu i objevování svého okolí. Negativně zaměřené vrstevnické skupiny mohou vznikat díky rizikovým názorům, hodnotám a normám či neadekvátní strukturou členů. Vrstevnické skupiny zůstávají součástí života mladých lidí a zachovávají si značný výchovný potenciál. (Hofbauer, 2004)

4. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

Ač se ve své práci zaměřuji na nabídku kroužků pro děti mladšího školního věku na ZŠ, považuji za důležité zde zmínit i zařízení a instituce, která patří do oblastí neformálního vzdělávání. Školská zařízení pro zájmové vzdělávání jsou součástí výchovně-vzdělávací soustavy České republiky a jedná se o *střediska volného času, školní družiny a školní kluby*.

4.1. Středisko volného času

Střediska volného času (dále jen SVC) poskytují odbornou, metodickou i materiální pomoc. Jejich posláním je zajistit všem věkovým skupinám dětí a mládeže aktivní využití volného času. SVC se podílejí na organizaci soutěží, kurzů, táborů aj. Mimo jiné taky organizují činnosti i pro dospělé a seniory. Jejich posláním je také umožnit všem talentovaným návštěvníkům rozvoj schopností a poskytnout jim tak individuální péči. (Pávková, 2014)

4.2. Školní družina

Školní družiny (dále jen ŠD) jsou považovány za školská zařízení, které poskytují zájmové vzdělávání žákům podle vlastního vzdělávacího programu. ŠD slouží výchově, vzdělávání, rekreační, sportovní a zájmové činnosti žáků v době mimo vyučování. (Online zdroj, MŠMT)

Nachází na všech základních školách a jsou určeny pro žáky prvního stupně. Dělí se na třídy, v níž nesmí být vyšší počet žáků než 30.

Ve ŠD probíhá pestrá nabídka zájmových činností, které dávají dětem pocit bezpečí a pro rodiče jsou finančně dostupné. Protože v ní jedinci tráví několik hodin týdně, je považována za zařízení, jež ve velké míře ovlivňuje dětskou populaci.

Po obědě nastává ve ŠD klidový odpočinek, který zahrnuje individuální, ale i skupinové činnosti. Kromě odpočinku je potřeba i fyzického pohybu, který má kompenzovat nedostatek pohybu během vyučování. Ten vždy bývá odpoledne, právě po odpočinku. Pokud není opravdu nepříznivé počasí, tráví děti čas venku.

Školní družina má mimo jiné dětem poskytnout dostatek času na opakování učiva a na přípravu druhého dne. Takové opakování může probíhat formou zájmových činností nebo venkovní procházkou. Po příchodu z přírody je důležité, aby si děti upevňovaly hygienické návyky. (Pávková, 2014)

4.3. Školní klub

„Činnost školního klubu se realizuje formami, jako je pravidelná zájmová činnost v zájmových útvarech, příležitostná zájmová či rekreační činnost, otevřená nabídka spontánních činností a podpora tzv. tvůrčích týmů, skupin iniciativních žáků s výrazným zájmovým zaměřením“.
(Pávková, 2014, s. 37)

Ve školním klubu (dále jen ŠK) je za pedagoga považován vychovatel, stejně tak, jak tomu je ve školní družině. Ale protože vychovatel ve ŠK pracuje se starší věkovou skupinou, není v tu chvíli pouze vychovatelem, stává se i učitelem, rádcem, a dokonce i starším přítelem. Prostory ŠK mají všem žákům nabídnout pocit soukromí, kde si mohou společně s kamarády odpočinout. ŠK by měl svým žákům nabídnout také internet s knihovnou, pro potřebné záliby a studium. (Pávková, 2014)

Zájmová činnost je chápána jako cílevědomá aktivita, která se zaměřuje na rozvíjení individuálních potřeb, schopností a zájmů a měla by umožnit všem seberealizaci a sebevyjádření. (Kaplánek, 2017)

II. Praktická část

Volnočasové kroužky jsem se rozhodla analyzovat ve městě Liberec, protože si myslím, že toto město nám může nabídnout plno příležitostí pro kvalitní trávení volného času. Liberec, přibližně se 103 tisíci obyvateli, se nachází na severu Čech v podhůří Jizerských hor. Za jednu z hlavních dominant tohoto regionu a za symbol města Liberce je považován známý vrch Ještěd, s výškou 1 012 m.n.m.

Liberec jako krajské město nabízí široký výběr základních škol, konkrétně 25. Z toho je 23 základních škol státních, 1 ZŠ soukromá, tedy Doctrina na Perštýně, a 1 ZŠ křesťanská, J. A. Komenského.

Kromě institucí základního vzdělávání je zde velká nabídka středních škol od gymnázií až po odborné střední školy. Liberec se též „pyšní“ vysokou školou, kterou je Technická univerzita se sedmi fakultami.

Pro splnění zadání své bakalářské práce, jsem si stanovila jasně dané cíle, kterých chci v rámci práce dosáhnout.

1. Jako *první cíl* jsem si stanovila analýzu webových stránek všech základních škol v Liberci, díky níž jsem zjistila jejich nabídky volnočasových kroužků. Pomocí této rešerše jsem odhalila, jaké kroužky nabízejí základní školy státní a soukromé, zejména na rozvoj jakých dovedností jsou tyto kroužky zaměřené a na co u dětí mladšího školního věku cílí.
2. *Druhým stanoveným cílem* bylo porovnání získaných dat z webových stránek základních škol, zaměřené na četnost nabízených kroužků, a hledání možných příčin a důvodů, proč jsou některé kroužky nabízeny více a některé méně.
3. Jako *třetí cíl* své práce jsem si zvolila provést kvalitativní šetření na Základní škole Aloisina Výšina, zaměřené na nabídku volnočasových kroužků. Jako metodu sběru dat jsem použila polostrukturované rozhovory, které jsem realizovala s vybranými lektorkami kroužků na ZŠ Aloisina Výšina.

Pomocí rozhovorů na ZŠ Aloisina Výšina jsem chtěla zjistit odpovědi na tyto následující oblasti:

- 1. Jaké jsou preference daného kroužku a co dětem může nabídnout?**
- 2. Kolik dětí daný kroužek navštěvuje?**
- 3. Jak se mění počet žáků během posledních let (stoupá/klesá)?**
- 4. Je potřeba, aby děti na daný kroužek potřebovaly vlastní vybavení?**
- 5. Proč si podle lektorů tento kroužek žáci vybírají?**
- 6. Kolik dětí je potřeba na otevření kroužku?**
- 7. Co lektorku baví v rámci jejího kroužku, a co je dle ní jeho cílem?**

V rámci rozhovoru jsem cílila na těchto sedm připravených oblastí, díky nimž jsem zjistila důležité informace potřebné k širšímu rozboru pěti vybraných kroužků.

Pro srovnání jsem se ptala lektorek, jaký byl o kroužky zájem v předchozích letech.

Abych mohla vytvořit celkovou analýzu volnočasových aktivit všech základních škol, musela jsem v první řadě vyhledat na webových stránkách každé ZŠ kroužky, které jsou určeny dětem mladšího školního věku. Z jiných zdrojů jsem pro plnění prvního cíle nečerpala.

5. Analýza kroužků na základních školách v Liberci

<p style="text-align: center;">VEŘEJNÉ ZÁKLADNÍ ŠKOLY V LIBERCI</p>	<p style="text-align: center;">JEJICH NABÍDKA VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT</p>
<p>Základní škola, Liberec, nám. Míru 212/2 nám. Míru 212/2, Liberec – Liberec XIV- Ruprechtice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Badminton • Divadelní kroužek • Flétna • Florbal • Hrajeme si a bádáme • Keramika • Kuchtík • Logopedie • Pěvecký sbor • Sportovní hry pro prvňáčky • Tanec ve stylu zumbly • Tvorba webových stránek • Výtvarný kroužek • 3D Tisk
<p>Základní škola, Liberec, Vrchlického Vrchlického 262/17, Liberec – Liberec XIII- Nové Pavlovice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stolní tenis
<p>Základní škola a mateřská škola Ostašov, Liberec Křížanská 80, Liberec – Liberec XXII-Horní Suchá</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Keramika • Sportovní hry • Šikovné ručičky • Florbal dívky • Sportovní gymnastika • Jóga při školní družině • Stavíme z Merkuru
<p>Základní škola, Liberec, Sokolovská Sokolovská 328/17, Liberec – Liberec XIII- Nové Pavlovice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anglický a Německý jazyk • Míčové hry a florbal • Hra na flétnu • Keramika • Kroužek společenských tanců • Mažoretky • Netradiční sporty • Plavecký kroužek • Robotika a programování • Tvoření s prožitkem • Pěvecký sbor Jitřenka • Šikovný chemik
<p>Základní škola, Liberec, Na Výběžku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Španělský jazyk • Keramika • Výroba šperků

<p>Na Výběžku 118, Liberec – Liberec XV- Starý Harcov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vaření • Výtvarný kroužek • Malý turista • Zobcová flétna • Obratnost a gymnastika • Basketbal • Kroužek vědeckých pokusů
<p>Základní škola, Liberec, Vratislavice nad Nisou</p> <p>Nad Školou 278, Liberec – Liberec XXX- Vratislavice nad Nisou</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beach volejbal • Florbal • Hip Hop • Street dance • Judo • Flétna • Hudební kroužek • Hliněnkování • Keramika • Hudební hry • Výtvarně tvořivý kroužek • Kytara • Klavír • Počítačová animace • PC a 3D tisk • Velký inženýr • Kutilská dílna pro chlapce • Malý kuchtík • Angličtina hrou • Veselá věda • Děti na startu (všeobecný rozvoj)
<p>Základní škola, Liberec, Orlí</p> <p>Orlí 140/7, Liberec – Liberec III-Jeřáb</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kroužek keramiky • Atletika • Plavání • Stolní tenis
<p>Základní škola, Liberec, Dobiášova</p> <p>Dobiášova 851/5, Liberec – Liberec VI- Rochlice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Keramika • Florbal • Plavání • Judo • Dějepisný kroužek • Vybraná témata z INF • Míčové hry • Klub společenských a logických her • Kroužek logických her
<p>Základní škola, Liberec, Lesní</p> <p>Lesní 575/12, Liberec – Liberec I-Staré Město</p>	<p>Pro ZŠ Lesní zajišťují volnočasové kroužky tyto dvě organizace:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) A-Z Schola 2) Dům dětí a mládeže <ul style="list-style-type: none"> • Kroužek anglické družiny • Kroužek angličtiny • Kroužek badmintonu • Kroužek florbalu • Kroužek míčových her

	<ul style="list-style-type: none"> • Kroužek gymnast. a moderního tance • Kroužek informatiky • Keramika a výtvarná tvorba • Kreslárna • Kroužek přípravy k přijímačkám z MA a ČJ • Kroužek šití
<p>Základní škola a Základní umělecká škola, Liberec, Jabloňová</p> <p>Jabloňová 564/43, Liberec – Liberec XII-Staré Pavlovice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anglický jazyk • Dramatický kroužek • Aerobik • Šachy, sudoku • Kytara • Robotika • Velký inženýr • Logopedie • Výtvarný kroužek • Plstění • Taneční kroužek
<p>Základní škola, Liberec, Česká</p> <p>Česká 354, Liberec – Liberec XXV-Vesec</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kroužek vaření • Bruslení
<p>Základní škola, Liberec, Švermova</p> <p>Švermova 403/40, Liberec – Liberec X-Františkov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Keramický kroužek • Dívčí klub • Výtvarný kroužek • Moderní tanec • In-line brusle • Basketbal • Gymnastika • Vaření • Počítačový kroužek • Velký inženýr • Lego kroužek • 3D tisk • Gymnathlon
<p>Základní škola, Liberec, U Školy</p> <p>U Školy 222/6, Liberec – Liberec VII-Horní Růžodol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jóga • Velký inženýr • Florbal • Basketbal • Altadance • Keramický kroužek • Kroužky angličtiny
<p>Základní škola, Liberec, Ještědská</p> <p>Ještědská 354/88, Liberec – Liberec VIII-Dolní Hanychov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Řemeslně-výtvarný Hoblinka • Řemeslně-výtvarný kroužek Špona • Florbal • Logopedická cvičení Hrátky s jazykem • Výtvarný kroužek Štěteček • Pěvecký kroužek Kokrháček • Stolní hry Kostka • Turistický kroužek Kamzík

	<ul style="list-style-type: none"> • Míčové hry • Tvořivý kroužek pro dívky Holčičiny • Klavír • Hip Hop • Sport. kroužek Rope Skipping mini • Sport. kroužek Rope Skipping jump • Vodácký kroužek Katamarán • Natáčecí kroužek Hollywood club • Rugby • Vědecký kroužek Veselá věda • Jóga pro děti • Flétna • Kytara • Tvořivý kroužek papíroví modeláři • Velký inženýr Lego kroužek
<p>Základní škola, Liberec, U Soudu</p> <p>U Soudu 369/8, Liberec – Liberec II-Nové Město</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Deskové hry • Robotika a 3D tisk • Tvorba školního časopisu • Hra na kytaru • Hra na ukulele • Florbal • Keramika • Šikovné ruce
<p>Základní škola, Liberec, Oblačná 101/15</p> <p>Oblačná 101/15, Liberec – Liberec V-Kristiánov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Logopedie • Anglický jazyk • Kytara • Školní časopis • Robotika • Seminář z matematiky • Míčové hry • Grafika – Internet • Německý jazyk • Pěvecký sbor • Hrátky s matematikou • Sportovní hry – florbal • Veselá věda • Korálkování • Stolní tenis • Seminář z ČJ • Klub zábavné logiky a deskových her • 3D tisk
<p>Základní škola, Liberec, ul. 5. Května</p> <p>5. Května 64/49, Liberec – Liberec I-Staré Město</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Robotika • Florbal • Keramika • Výtvarný kroužek • Cizí jazyky • Kroužek vaření • Basketball • Pohybové a míčové hry

	<ul style="list-style-type: none"> • Judo • Ukulele
<p>Základní škola, Liberec, Kaplického</p> <p>Kaplického 384, Liberec – Liberec XXIII-Doubí</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Šachy
<p>Základní škola, Liberec, Barvířská</p> <p>Proboštská 38/6, Liberec – Liberec III-Jeřáb</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veselá věda • Keramika • Výtvarné dílničky • Fotbal • Informatika • Pohybové hry • Moderní tanec • Kytara • LEGORobotika • Florbal
<p>Základní škola pro tělesně postižené, Liberec</p> <p>Lužická 920/7, Liberec – Liberec I-Staré Město</p> <p>ZŠ Speciální</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Flétna • Kutilové • Florbal • Turistický kroužek • Taneční kroužek • Tvořivý kroužek Šikovné ručičky • Hudební kroužek • Lukostřelba • Španělský jazyk • Školáček • Zeměpisný kroužek • Kroužek vaření • Fyzikálně – robotický kroužek • EKOLogický kroužek • Kroužek vaření • Hudební kroužek • Zpívání pro radost • Kroužek robotiky
<p>Základní škola, Liberec, Broumovská</p> <p>Broumovská 7 847/9, Liberec – Liberec VI-Rochlice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gymnastika • Pohybové hrátky • Šachy • Basketbal • Judo • Keramika • Hip-Hop • Čeština – budu lepší? • Florbal • Papoušek • Výtvarné dílny • Klub mladých čtenářů • Orientální tanec • Kuchtík • Věda nás baví

	<ul style="list-style-type: none"> • Gymnathlon • 3D tisk • Paletka • Da Vinci • Kroužek šití • Atletika – Hesu • Společenské tance • Němčina hrou • Míčové hry
<p>Základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Liberec, Husova</p> <p>Husova 142/44, Liberec – Liberec V- Kristiánov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sportovní hry pro nejmenší • Sportovní hry • Čtenářský klub • Hra na flétnu • Francouzština • Hra na kytaru • Zpěv • Keramika • Španělský jazyk • Kreativní tvoření • Divadelní kroužek Amos • Věda je zábava • Matematika je zábava • Florbal • 3D tisk
<p>Základní škola, Liberec, Aloisina Výšina</p> <p>Aloisina Výšina 642/51, Liberec – Liberec XV-Starý Harcov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hra na flétnu Písklata • Flétnový soubor Altenzzo • Včelařský kroužek • Keramika • Vaření • Sport nás baví • Pěvecký sbor Lojzík, Sluníčka a Výšinka • Tvořivá dramatika • Divadelní soubor Veselá Malina • Hra na kytaru • Výtvarný atelier Jablíčko • Deskové hry • Šikula – atelier prostorové tvorby • Taneční kroužek • Děti na startu • Zdravotní kroužek
<p>Základní škola při nemocnici, Liberec, Husova</p> <p>Husova 357/10, Liberec – Liberec I-Staré Město</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Momentálně žádné volnočasové aktivity nenabízejí

Tabulka 1 - Nabídka volnočasových kroužků na státních školách v Liberci

<p style="text-align: center;">KŘESŤANSKÁ ZÁKLADNÍ ŠKOLA V LIBERCI</p>	<p style="text-align: center;">JEJÍ NABÍDKA VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT</p>
<p>Křesťanská základní škola J. A. Komenského Růžodolská 118/26, Liberec – Liberec XI- Růžodol I</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pohybový klub Tatacvik • Sportovní klub • Kroužek přežití • Turistický klub Arcturus • Klub módní návrhářství • Keramický klub hlína • Technický klub • Pohybově-taneční klub Jojík • Pohybově-taneční klub Hopík • Klub Joy-Dance • Kulinářský klub Ratatuj • Klub Benjamín • Klub společenské výchovy Bonton • Labyrint • Biblický klub • Tvořivý klub CikCak • Klub Ještěrky • Klub Tkanička • Biblický klub Konopná • Klub Molo • Klub modelářský • Sportovní klub outdoor • Klub deskových her • Cvičení pro holky • Kulinářský klub • Drama klub • Večerní kreslení

Tabulka 2 - Nabídka volnočasových kroužků na křesťanské škole v Liberci

<p style="text-align: center;">SOUKROMÁ ZÁKLADNÍ ŠKOLA V LIBERCI</p>	<p style="text-align: center;">JEJÍ NABÍDKA VOLNOČASOVÝCH AKTIVIT</p>
<p>Doctrina – Základní škola, s.r.o. Na Perštýně 404/44, Liberec – Liberec IV–Perštýn</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anglický a Francouzský jazyk • Experimentální dramatika • Keramický kroužek • Ruční dřevořezba • Věda nás baví • Hra na flétnu • Klub zábavné logiky Koumáci • Šachový kroužek • Robotika pro začátečníky • Robotika lego Mindstorm • 3D tisk • Zdravotní tělocvik • Florbal • Házená • Kurz sebeobrany Profi Defence • Golf

Tabulka 3 - Nabídka volnočasových kroužků na soukromé škole v Liberci

Řízené volnočasové aktivity na základních školách v Liberci jsem představila ve třech tabulkách, v nichž jsou rozděleny školy státní, jedna ZŠ soukromá a jedna ZŠ křesťanská, tedy škola zřizovaná církví.

Na všech školách jsou žákům nabízeny kroužky sportovního zaměření, vědecko-technické kroužky, tvořivé, společenské, hudební, taneční, jazykové kroužky atd. Ovšem, našly se zde i výjimky, kdy školy nabízí ekologický kroužek, korálkování, včelařský kroužek, robotiku, hliněnkování nebo dějepisný kroužek aj. Křesťanská základní škola nabízí navíc i kroužek biblický.

Podle analýzy kroužků je zřejmé, že jsou na všech základních školách volnočasové aktivity různorodé. Díky tomu si žáci mohou vybrat jakoukoli aktivitu, která je zaujme. Samozřejmě záleží i na daném lektorovi, jak vedení kroužku pojme a na možnostech školy získat kvalitního lektora a odborníka na danou volnočasovou oblast.

5.1. Komparace nabídek volnočasových kroužků na základních školách v Liberci

ŘAZENO SESTUPNĚ Od nejvíce nabízených aktivit, po nejméně nabízené.	DRUHY VOLNOČASOVÝCH KROUŽKŮ	CELKOVÝ POČET AKTIVIT V DANÉM DRUHU VOLNOČASOVÝCH KROUŽKŮ
1.	Sportovní kroužek	93
2.	Tvořivý kroužek	57
3.	Vědecko-technický kroužek	53
4.	Hudební a pěvecký kroužek	35
5.	Společenský kroužek	20
6.	Kroužek cizího jazyku	18
7.	Kroužek vaření	12
8.	Taneční kroužek	10
9.	Turistický kroužek	6
10.	Divadelní kroužek	4
11.	Logopedický kroužek	4
12.	Dramatický kroužek	2

Tabulka 4 - Celkový přehled volnočasových aktivit na základních školách v Liberci

Z celkové komparace nabídek volnočasových aktivit na základních školách v Liberci jsem vytvořila tabulku, shrnující veškeré kroužky, jež se na základních školách v Liberci nabízí.

Podle pořadí je jednoznačné a lze říci i očekávatelné, že nejčastěji je na základních školách nabízen **kroužek sportovní**. Ten je samozřejmě pro děti mladšího školního věku vhodný, protože se rády hýbou. Mimo to u dětí rozvíjejí sportovní aktivity fyzickou zdatnost, vytrvalost a celkově přispívají ke zdravému životnímu stylu. Důležitá je ale také všestrannost zaměření, různorodost a pestrost. Děti tak mají na výběr z více sportovních aktivit.

Hned za sportovním kroužkem nachází svá místa **kroužky tvořivé** a **vědecko-technické**. Děti mladšího školního věku rády tvoří, vyrábí, a malují a díky tvořivosti u nich dochází k procvičování jemné motoriky, soustředěnosti, trpělivosti, pečlivosti, kreativity a rozvíjí se i estetické citění. Děti se také naučí rozlišit jednotlivé techniky, kombinace i méně známé materiály.

Žáci v kroužcích vědecko-technických, zahrnujících robotiku, počítače, 3D tisk, grafiku, informatiku, vědecké pokusy aj., musí zapojit logické myšlení, stejně tak jako i v kroužcích tvořivých. Mezi těmito dvěma kategoriemi kroužků je tedy tenká hranice a mohou se i tematicky prolínat.

Kroužky sportovní, společenské a tvořivé se zaměřují na rozvoj jemné a hrubé motoriky, kroužky vědecko-technické cílí na rozvoj logického myšlení, které je ale zapotřebí též u ostatních kroužků.

Kroužky **pěvecké** a **hudební** se podílí na rozvoji hudebního sluchu, který je pro děti důležitý. Je totiž potřeba, aby co nejdříve dokázaly rozlišit jednotlivé fonémy, které slouží k výuce psaní a čtení. Při hře na hudební nástroje se děti učí trpělivosti a vytrvalosti. Právě zmiňovaná vytrvalost slouží k rozvoji pozornosti a soustředění, a díky podpoře učitelů a rodičů se stávají děti sebevědomé. V pěveckém kroužku se děti učí pracovat s hlasem, správně intonovat, vyslovovat a rozšiřují si svůj hlasový rozsah. Pomocí správné výslovnosti je podpořen jejich smysl pro rytmus.

Další skupinou volnočasových aktivit jsou kroužky **společenské**, do nichž jsem zahrnula všechny stolní a deskové hry. V tomto kroužku se děti seznámí nejen s klasickými deskovými a karetními hrami, ale především se spoustou moderních společenských her. Během těchto aktivit dochází k rozvoji myšlení i k proměně jejich uvažování, a to tak, že se naučí spolupracovat a respektovat pravidla her. Přestože je kroužek plný zábavy, děti zároveň trénují trpělivost, logické myšlení, soustředění, ale také umění prohrávat.

Mezi méně nabízené volnočasové aktivity na základních školách v Liberci řadíme kroužky **cizích jazyků**, v nichž si děti procvičují paměť, koncentraci a jazykové dovednosti. Díky těmto kroužkům se připravují děti pro navazující výuku jazyků ve starším školním věku. Neustálé opakování získaných vědomostí jim dává pocit bezpečí, a zvyšuje tak jejich sebevědomí. Je pochopitelné, že tyto jazykové kroužky spíše nabízejí instituce neformálního vzdělávání, jako jsou Jazykové školy než přímo školy základní. V těchto případech se jedná již o určitou přípravu na další studium.

Kroužek vaření nabízí dětem zábavnou formou přípravu jídel, při níž se u dětí rozvíjí jemná motorika a naučí se připravovat si jednoduchá jídla. Také se naučí, jak pracovat se surovinami a jak je používat. Mimo jiné si vysvětlí hygienické zásady a jak bezpečně používat kuchyňské náčiní. Všechny získané informace z kroužku jistě využijí v budoucnu.

Tak, jako u sportovních kroužků, v nichž se děti mladšího školního věku rády hýbou, je tomu stejně i u **kroužků tanečních**. Jejich cílem je děti rozpohybovat a podpořit přirozenou chuť k pohybu. Pomocí obecné pohybové průpravy, her, cvičení a populárních tanců, děti v rámci kroužku rozvíjejí své pohybové i rytmické dovednosti. Naučí se tak přirozeným způsobem správnému držení a ovládnání těla. I přes to, že sportovní i taneční kroužky jsou zaměřeny na pohyb, na sportovní kroužky docházejí jak děvčata, tak i chlapci. Taneční kroužky si vybírají spíše děvčata, to může být jeden z důvodů, proč jsou taneční kroužky na základních školách nabízeny méně.

Turistický kroužek nabízí poznání okolí svého domova a prohloubení vztahu k přírodě. Také nabízí zajímavosti o místních památkách, děti se seznámí s turistickým značením a nacvičí orientaci v terénu. Osvojí si základy práce s mapou, naučí se číst v jízdních řádech vlaků a autobusů a jako navíc k tomu získají lepší fyzickou kondici.

Divadelní kroužek společně s **kroužkem dramatickým** pomáhá dětem k veřejnému vystupování a vyjadřování se před publikem. Během těchto kroužků podporují svojí fantazii, kvalitní mluvu, práci s gesty, improvizaci, ale naučí se i naslouchat druhým, rozvíjet kreativitu a získávat divadelní dovednosti.

Logopedické kroužky bývají určeny dětem, které mají nástupem do prvních tříd špatnou výslovnost. Hravou formou se učí pomocí říkadel, básniček i slovních říček správné výslovnosti hlásek, provádí dechová cvičení, cvičení na rozvoj zrakového a sluchového vnímání a přispívají k rozvoji slovní zásoby. Z velké části jsou tyto kroužky zaštitěny institucemi k tomu určenými, jako např. pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum aj., jež jsou vedeny vystudovanými logopedy. Ti na základní školy docházejí nebo vedou tyto reedukační kroužky na svém pracovišti.

Z výše uvedeného srovnání kroužků na školách v Liberci je zřejmé, že základní školy s rozšířenou výukou některého z oborů, např. cizích jazyků, hudební výchovy či tělesné výchovy, nabízí častěji volnočasové kroužky v daných oblastech. Příkladem může být ZŠ Jabloňová či ZŠ Aloisina výšina, tedy školy zaměřující na hudební oblast rozvoje žáků, tedy i nabízené kroužky cílí tímto směrem.

6. ZŠ Aloisina Výšina

Pro kvalitativní šetření jsem si vybrala ZŠ Aloisina Výšina, která nabízí svým žákům široký výběr kroužků, a sice tvořivých, sportovních, hudebních, dramatických, divadelních, tanečních, pěveckých, výtvarných i společenských. Mimo jiné nabízí i kroužek zdravotní nebo včelařský.

Prioritou této základní školy je všestranný rozvoj osobnosti každého žáka, který je založený na poskytnutí kvalitního všeobecného vzdělání s důrazem na současné trendy a uplatnitelnosti v každodenním životě. Nejenže žáci získají dobrou znalost mateřského i cizího jazyka, také komunikační dovednosti a kompetence v matematické, finanční a IT gramotnosti. Škola je mimo jiné připravena nabídnout všem svým žákům bohatou mimoškolní zájmovou činnost a rozsáhlou škálu akcí navazující na výuku.

Kromě klasického vzdělání je cílem výuky prostřednictvím tvořivých aktivizačních metod nabídnout dětem i rozvoj tzv. měkkých dovedností, které jsou velmi důležité pro uplatnění každého jednotlivce v osobním i pracovním životě.

NABÍDKA NEPOVINNÝCH PŘEDMĚTŮ	NABÍDKA ZÁJMOVÝCH KROUŽKŮ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dramatická výchova • Pěvecký sbor	<ul style="list-style-type: none"> • Hra na flétnu Písklata • Flétnový soubor Altenzzo • Včelařský kroužek • Keramika • Vaření • Sport nás baví • Pěvecký sbor Lojzík • Pěvecký sbor Sluníčka • Tvořivá dramatika • Zdravotní kroužek	<ul style="list-style-type: none"> • Divadelní soubor Veselá Malina • Hra na kytaru • Výtvarný atelier Jablíčko • Pěvecký sbor Výšinka • Deskové hry • Šíkula – atelier prostorové tvorby • Taneční kroužek • Děti na startu

Tabulka 5 - Přehled nepovinných předmětů a zájmových kroužků na ZŠ Aloisina Výšina

Pomocí tvůrčího přístupu se u žáků rozvíjí oblast emoční a sociální inteligence. U žáků jsou podporovány komunikativní dovednosti, schopnost sdílení, efektivní řešení problémů, sebereflexe, asertivní jednání, dovednost řešit konflikty, tvůrčí přístup k činnostem, strategické a strukturované myšlení aj.

K tomu, aby mohli učitelé tyto dovednosti u svých žáků rozvíjet, využívají moderní aktivizační metody, ve velké míře opřené o estetické disciplíny, tj. dramatickou, výtvarnou, literární i hudební výchovu i další vědní obory. (Internetový zdroj, ZŠ Aloisina Výšina)

Pro své kvalitativní šetření jsem zvolila těchto pět kroužků:

1. kroužek **keramiky**
2. kroužek **Divadelní soubor Veselá Malina**
3. kroužek **Šíkula – atelier prostorové tvorby**
4. kroužek **zdravotní**
5. kroužek **Děti na startu**

Kroužky jsem vybírala tak, aby každý z nich měl jinou náplň aktivit, a jiné zaměření a byla tak zachována jejich co největší různorodost.

6.1. Kvalitativní šetření pěti vybraných kroužků na ZŠ Aloisina Výšina

1. KERAMIKA

Děti z 1. stupně, které navštěvují kroužek keramiky, vždy tvoří svá keramická díla dle tematického zadání, které jim připraví lektorka kroužku. Děti z hlíny vyrábí vánoční, velikonoční výzdobu, profil obličejů aj. Poté, co výrobek dodělají, mají patnáct minut volného času na svou tvorbu, kdy tvoří podle své chuti a fantazie.

Během kroužku se seznamují s různými druhy hlíny, engobami, glazurami, porcelánem a skleněnými komponenty.

1. třída	2. třída	3. třída	4. třída	5. třída	CELKEM
21	22	14	14	10	81

Tabulka 6 - Zájem dětí o kroužek keramiky ve školním roce 2022/2023

Z toho dívek: 55

Zájem dětí o kroužek z předchozích let: **Až o 22 dětí více**

První rozhovor jsem realizovala s lektorkou Šárkou, která je hlavní vychovatelkou ve školní družině a na ZŠ Aloisina Výšina vede kroužek *keramiky* a *výtvarný atelier Jablíčko*.

Obsahová analýza rozhovoru s lektorkou kroužku keramiky Šárkou:

Paní Šárka pracuje na základní škole Aloisina Výšina sedmnáct let a kroužek keramiky vede dvanáct let. Při práci v keramické dílně se u dětí rozvíjí jemná motorika, kreativita, fantazie a manuální zručnost. Kromě toho, že děti rády pracují s hlínou, vysoký zájem o tuto aktivitu lektorka přikládá odpočinku, protože i děti se zvýšenou aktivitou se při keramickém tvoření zklidní a několik minut v tichosti zaujatě pracují. A právě to je jeden z důvodů, který samotnou lektorku naplňuje. I přesto, že se v letošním školním roce přihlásilo na kroužek keramiky 81 zájemců, oproti minulým rokům zájem klesl. Dříve na kroužek docházelo až kolem 100 zájemců. Sama lektorka považuje za příčinu menšího zájmu špatnou ekonomickou situaci v rodinách, z tohoto důvodu je umožněn příspěvek na tento kroužek platit ve dvou ročních splátkách, a to ve výši 500 Kč za pololetí. Veškerý materiál a potřebné věci k tomu jsou hrazeny z částek, které rodiče za kroužek zaplatí. Děti z vlastních zdrojů potřebují pouze zástěru nebo starší košili, a jako přidanou hodnotou tohoto kroužku lektorka vidí v tom, že si děti mohou odnést své vlastní hotové výrobky domů. Aby mohl být kroužek každoročně otevřen, je zapotřebí minimálně šesti zájemců.

Početně se ze všech pěti vybraných kroužků keramiky řadí mezi **nejvýše** navštěvovaný kroužek.

Přepis rozhovoru lze nalézt v příloze č. 1. *Přepis prvního rozhovoru – kroužek keramiky.*

2. DIVADELNÍ SOUBOR VESELÁ MALINA

Kroužek Divadelní soubor Veselá Malina seznamuje děti s činohrou, nabízí dětem práci s maňásky, ale i se základy herecké a loutkoherecké práce, do které spadá technika řeči, rozbor role, veršů, písní a dialogů. Dále nabízí nejen široký rozvoj verbální komunikace, ale i nácvik dýchání, mluvení, smíchu, pláče, zpívání a pohybu v prostoru. Děti také mají možnost nahlédnout do příběhu zevnitř, vnímat ho, prožívat všemi smysly, ale také přinášet do vyprávění své podněty a tím ovlivňovat děj.

Děti se během školního roku učí hry, které následně představují na různých akcích, soutěžích, v mateřských školách nebo během besídek. Také se účastní Dlouhomosteckých divadelních hrátek v Obci Dlouhý Most, který každoročně pořádá soutěže dramatických kroužků.

1. třída	2. třída	3. třída	4. třída	5. třída	CELKEM
2	6	1	1	1	11

Tabulka 7 - Zájem dětí o kroužek Divadelní soubor Veselá Malina ve školním roce 2022/2023

Z toho dívek: 8

Zájem dětí o kroužek z předchozích let: **Až o 16 dětí více**

Druhý rozhovor jsem realizovala s lektorkou Monikou, která je též vychovatelkou ve školní družině a na ZŠ Aloisina Výšina vede kroužek *Vaření a Divadelní soubor Veselá Malina*.

Obsahová analýza rozhovoru s lektorkou Divadelního souboru Veselá Malina Monikou:

Paní Monika působí na základní škole Aloisina Výšina patnáct let a stejně tak dlouho vede kroužek Veselá Malina. Sama lektorka má v rámci kroužku nejraději vymyšlení jednoduchých divadelních představení. Samozřejmě je, že i sami žáci považují za nejoblíbenější část tu dobu, kdy si mohou vymýšlet své smyšlené příběhy. Jejím cílem je u dětí rozvíjet verbální komunikaci, při které se naučí hrát různé role, improvizovat a nebudou se bát veřejného výstupu. Zatímco v předchozích letech se zájem žáků blížil ke třiceti, v letošním roce se přihlásilo jedenáct zájemců. Za jednu z příčin menšího zájmu o kroužek považuje Monika nedostatek financí v rodinách a také nezájem rodičů, kteří za kroužek nechtějí platit. Aby bylo placení kroužku pro rodiče méně finančně náročné, je možné příspěvek na tento kroužek platit ve dvou ročních splátkách, a to ve výši 300 Kč za pololetí. Za pozitivum menšího zájmu ale považuje, že se na kroužek Veselá Malina mohou přihlásit i děti od první třídy, zatímco v předchozích letech byly přibírány na kroužek děti až od druhé třídy. Důvodem byl již zmiňovaný vyšší zájem, a proto měli přednost starší žáci, kteří uměli plynule číst. Kroužek má veškeré své vybavení, proto je považován za finančně nenáročný. Aby mohl být každoročně otevřen, je potřeba, aby se do něj přihlásilo minimálně šest žáků.

Přepis rozhovoru lze nalézt v příloze č. 2. *Přepis druhého rozhovoru - kroužek divadelní soubor Veselá Malina.*

3. ŠIKULA – ATELIER PROSTOROVÉ TVORBY

Žáci, kteří navštíví kroužek Šikuly, se seznámí s různými technikami, jako je prostorová tvorba, kaširování, koláže, malba, kreslení, drátkování, práce s přírodninami, windows color aj. Všechny práce se tvoří ve 3D. Děti na tomto kroužku pracují převážně s přírodninami a spotřebním materiálem.

1. třída	2. třída	3. třída	4. třída	5. třída	CELKEM
4	2	6	0	1	13

Tabulka 8 - Zájem dětí o kroužek Šikula – atelier prostorové tvorby ve školním roce 2022/2023

Z toho dívek: 7

Zájem dětí o kroužek z předchozích let: **Až o 17 dětí více**

Třetí rozhovor jsem realizovala s lektorkou Jaroslavou, která je vychovatelkou ve školní družině a na ZŠ Aloisina Výšina vede kroužek Šikuly – atelier prostorové tvorby.

Obsahová analýza rozhovoru s lektorkou tvořivého kroužku Šikuly Jaroslavou:

Paní Jaroslava působí na této škole dvanáct let a kroužek Šikuly vede deset let, avšak ve školství pracuje celých 42 let. Veškeré aktivity, které kdy vedla, byly zaměřeny na tvořivost. Jejím cílem je, aby si děti rozvíjely jemnou motoriku, představivost, kreativnost a zároveň, aby se samy zajímaly o životní prostředí. Chce jim také nabídnout individuální sebevyjádření. Právě tvořivost každoročně motivuje lektorku k vedení kroužku. Za jeden z hlavních důvodů, proč se žáci do kroužku hlásí, považuje zájem o výrobu z odpadového materiálu. Zájem o kroužek Šikuly byl v předchozích letech ale vyšší, vystoupal až k třiceti zájemcům. S vyšším počtem zájemců ale byla nucena rozdělit kroužek do dvou skupin. Naopak zájem v letošním roce poklesl cirká o 17 dětí. Za jednu z příčin menšího zájmu o kroužek považuje lektorka nedostatek financí v rodinách a také nezájem dětí docházet na aktivity. A aby příspěvek na tento kroužek nezatížil rodinný rozpočet, je umožněno ho platit ve dvou splátkách, a to ve výši 450 Kč za jedno pololetí. Za motivaci zúčastněných dětí v tomto kroužku lektorka považuje nulovou potřebu vlastního materiálu. Materiály pro tvorbu výrobků sama shromažďuje a shání. Pokud je potřeba k výrobě použít jakékoliv rostliny, společně se s dětmi vydává do přírody.

Přepis rozhovoru lze nalézt v příloze č. 3. *Přepis třetího rozhovoru – kroužek Šikula – atelier prostorové tvorby.*

4. ZDRAVOTNÍ KROUŽEK

Zdravotní kroužek nabízí širokou škálu informací, týkající se lidského těla. Žáci se během kroužku seznámí se skladbou lidského těla, také si poví o stavbě trávicí soustavy, párových orgánech a vysvětlí si, jak rozpoznat příznaky chorob. Naučí se, jak správně dýchat a jaké cviky k tomu použít. Zopakují si, co všechno patří do obsahu lékárničky, a během toho si vysvětlí názvy prostředků a jejich použití. Také si vysvětlí pojmy, jako je rezonanční terapie, akupresura nebo relaxace a jejich způsoby využití. Mimo jiné si poví zajímavosti o dýchací soustavě a její stavbě, jak správně provádět umělé dýchání, a popíše si metody, díky kterým se dýchání uvolní. Dále si zopakují funkci vylučovací soustavy a její vztah k ostatním orgánům, poté se zaměří na kožní soustavu, opěrnou soustavu, pohybovou soustavu, oběhovou soustavu a nakonec si poví význam řídicí soustavy. Mimo jiné se žáci na kroužku naučí, jak správně ošetřit zlomeninu, popáleniny, omrzliny a úrazy kloubů, také si poví o bylinkách, naučí se je rozpoznávat, zpracovávat a jak je správně použít.

1. třída	2. třída	3. třída	4. třída	5. třída	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	CELKEM
			1	1	3	0	0	0	5

Tabulka 9 - Zájem dětí o zdravotní kroužek ve školním roce 2022/2023

Na začátku školního roku se do kroužku přihlásilo 8 dětí, postupně ale 3 žáci z kroužku odešli.

Z toho dívek: 3

Zájem dětí o kroužek z předchozích let: **Až o 15 dětí více**

Čtvrtý rozhovor jsem realizovala s lektorkou Evou, která je třídní učitelkou jedné z devátých tříd a na ZŠ Aloisina Výšina vede zdravotní kroužek.

Obsahová analýza rozhovoru s lektorkou zdravotního kroužku Evou:

Paní Eva působí na dané škole čtyři roky a od svého nástupu vede zdravotní kroužek pro žáky prvního stupně. Nemá vystudovanou žádnou zdravotní školu či kurz, tato tematika ji baví, a tím, že pracuje s mladšími dětmi, nezachází do hloubky, ani by se to v rámci kroužku nestihlo. Jejím cílem je, aby děti věděly, co mají v lékárničce, jaké základní nemoci existují a jak je mohou rozpoznat. Musí být také schopny správně využít obvazové materiály a ošetřit ránu. Díky tomu dochází k rozvíjení logického myšlení, rychlé úvaze i k improvizaci.

Jeden z hlavních důvodů, proč žáci dochází na zdravotní kroužek, je znalost postupů ve skutečných situacích, když se oni sami nebo někdo jiný ocitne v ohrožení života. Zatímco v předchozích letech docházelo na zdravotní kroužek až dvacet žáků, v letošním roce se do kroužku přihlásilo pouze osm dětí a během roku tři žáci kroužek opustili. Za hlavní příčinu menšího zájmu o kroužek považuje lektorka to, že děti samy nejeví o kroužek zájem. Má také za to, že mohou pravidelné docházení na kroužek brát jako povinnost navíc. I přes to, že náklady na tento kroužek jsou minimální, tedy 100 Kč za pololetí, ani tak o kroužek není v letošním roce zájem. Aby mohl být otevřen, je potřeba přihlášení minimálně šesti žáků, což v tomto případě mohl být v letošním školním roce problém, protože kdyby se do kurzu hned na začátku školního roku přihlásilo méně než šest dětí, kroužek by nemohl být otevřen.

Početně se tedy ze všech pěti vybraných kroužků zdravotní kroužek řadí mezi **nejméně** navštěvované.

Přepis rozhovoru lze nalézt v příloze č. 4. *Přepis čtvrtého rozhovoru - zdravotní kroužek.*

5. DĚTI NA STARTU

Kroužek je zaměřen na všeobecné pohybové přípravy a na rozvoj základní pohybové motoriky, do které spadá hrubá motorika, která je na vysoké úrovni (např. při házení a chytání míče, skákání, kopání do míče, zdolávání překážek, rovnováha aj.). Mimo to je kroužek zaměřen na obratnost, sílu a rychlost. Děti se formou her naučí ovládat své tělo, jak správně běhat, skákat, dělat hvězdy, házet míč, chytat ho, a dokonce i jak správně padat.

Celý kroužek probíhá devadesát minut, z toho je třicet minut na přípravu. Jednou ročně jezdí na soutěž Hry všestrannosti, která se dělí na 3 věkové kategorie. Tato soutěž má postupová kola – klubové, okresní, krajské a republikové finále.

1. třída	2. třída	3. třída	4. třída	CELKEM
5	4	2	0	11

Tabulka 10 - Zájem dětí o kroužek Děti na startu ve školním roce 2022/2023

***Na začátku školního roku bylo do kroužku přihlášeno celkem 18 žáků.
Postupně se jich ale 7 odhlásilo.***

Z toho dívek: 5

Zájem dětí o kroužek z předchozích let: **Nelze porovnat – projekt Děti na startu je na ZŠ Aloisina Výšina otevřen již poprvé.**

Pátý, tedy poslední rozhovor, jsem realizovala s lektorkou Pavlou, která je vychovatelkou v družině na zkrácený úvazek. Na ZŠ Aloisina Výšina vede kroužek Děti na startu.

Obsahová analýza rozhovoru s lektorkou kroužku Děti na startu Pavlou:

Paní Pavla pracuje na ZŠ Aloisina Výšina letos poprvé a Děti na startu vede prvním rokem. Děti na startu je celostátní sportovní projekt, který ona sama na základní škole pro žáky prvního stupně “rozjela“. Aby mohla tento kroužek vést, musela projít speciálním kurzem. Projekt Děti na startu je zaměřen na rozvoj základní pohybové motoriky, obratnosti, síly, rychlosti a celkově na zdravý životní styl. Mimo jiné si děti prochází metodikou, v níž se učí teorii o určitých technikách. Jejím cílem tedy je, aby děti získaly kladný vztah k pohybu, sportu a celkově k aktivnímu trávení volného času, tak jako ona. Počátkem školního roku se do kroužku přihlásilo pouhých osmnáct dětí. Celkově nižší zájem příkládá tomu, že je na ZŠ nová, a není mezi žáky a rodiči známa a také to, že děti nejsou vedeni rodiči žádné disciplíně. Dalším důvodem může být i vyšší finanční příspěvek ve výši 700 Kč za pololetí a nutnost vlastnit sportovní oblečení a obuv. Během školního roku se z kroužku odhlásilo 7 dětí, a jako jednu z příčin uvádí lektorka nulovou disciplínu a vytrvalost. Aby mohl být kroužek každoročně otevřen, je potřeba, aby se na něj přihlásilo alespoň šest zájemců.

Přepis rozhovoru lze nalézt v příloze č. 5. *Přepis pátého rozhovoru - kroužek Děti na startu.*

6.2. Celkové zhodnocení všech volnočasových kroužků na základních školách v Liberci

V úvodních kapitolách praktické části jsem si kladla za cíl analyzovat webové stránky všech základních škol v Liberci a zjistit jejich nabídky volnočasových kroužků. Následně jsem je porovnávala, a na základě specifik dětí mladšího školního věku, jsem se snažila přijít na to, proč jsou některé z kroužků nabízeny školami více a některé méně.

Pro lepší přehlednost všech nabízených aktivit jsem vytvořila jednoduchou tabulku.

DRUH KROUŽKU	POČET AKTIVIT V DANÉM DRUHU KROUŽKU
Sportovní kroužky	93
Tvořivé kroužky	57
Vědecko-technické kroužky	53
Hudební a pěvecké kroužky	35
Společenské kroužky	20
Kroužky cizích jazyků	18
Kroužky vaření	12
Taneční kroužky	10
Turistické kroužky	6
Divadelní kroužky	4
Logopedické kroužky	4
Dramatické kroužky	2

Tabulka 11 - Komparace nabídek volnočasových kroužků na základních školách v Liberci

Z tabulky je zřejmé, že nejvíce nabízenými kroužky na základních školách v Liberci jsou:

1. kroužky sportovní
2. kroužky tvořivé
3. kroužky vědecko-technické
4. kroužky hudební

Tedy takové, které přispívají ke správné koordinaci, k rozvoji logického myšlení, fyzické síly, pohybové motoriky, jemné motoriky, soustředěnosti, trpělivosti, vytrvalosti, rychlosti, obratnosti, pečlivosti, kreativitě i estetickému citění. Nicméně při neznalosti konkrétních obsahů jednotlivých kroužků lze provést hodnocení a jejich pořadí jen na základě názvu daného kroužku.

6.3. Celkové vyhodnocení vybraných kroužků na ZŠ Aloisina Výšina

Pro celkové vyhodnocení vybraných kroužků na ZŠ Aloisina Výšina jsem jako metodu sběru dat použila polostrukturované rozhovory, které jsem vedla s lektorkami vybraných kroužků. Pro lektorky jsem měla připravených sedm základních otázek, kterých jsem se držela a popřípadě je doplňovala vedlejšími otázkami, které vycházely z jejich odpovědí. Otázky jsou chronologicky seřazeny podle toho, jak byly lektorkám pokládány.

Cílem rozhovorů bylo zjistit, jaké mají mnou vybrané volnočasové kroužky na Základní škole Aloisina Výšina zaměření, preference a jaký je o ně ze strany žáků zájem. Též mě zajímala motivace lektorek vést daný kroužek a jejich zkušenosti. Je přirozené, že odpovědi nelze srovnávat, ale sloužily mi spíše k pochopení cílů, náplně a obsahu daných kroužků.

Otázka č. 1

Jaké jsou preference daného kroužku a co může dětem nabídnout?

1. *Kroužek keramiky:*

V keramickém kroužku se děti učí techniky práce s keramickou hlinou, glazurami a engobami. Z keramických technik si děti v kroužku vyzkouší jak modelování z volné ruky, tak točení na hrnčířském kruhu.

2. *Kroužek divadelní soubor veselá malina:*

V divadelním kroužku Veselá Malina se děvčata a chlapci učí zábavnou a hravou formou nové hry a pomocí loutek a maňásků hrají různá divadelní představení.

3. *Kroužek Šikula – atelier prostorové tvorby:*

V kroužku Šikuly si děti vyzkouší práci s papírem, korálky, drátky, ale i s přírodním a spotřebním materiálem, jako jsou např. dřívka od nanuků, pingpongové míčky, polystyrenové kuličky, kapsle od kávy, plastové lahvičky od Actimelu, kartony, cívky, kužely, korálky, pivní tácky, nafukovací balonky aj.

4. *Zdravotní kroužek:*

Děti se ve zdravotním kroužku učí zásady první pomoci, popisují části lidského těla a jejich funkce. Naučí se, jak ošetřovat zraněné při tepelném poškození organismu, jako je přehřátí, popáleniny nebo podchlazení. Také se naučí poznávat léčivé rostliny a dozvědí se o možnostech využití jejich léčivých účinků.

5. *Kroužek Děti na startu:*

Děti ve sportovním kroužku cvičí podle speciálně vytvořené metodiky, a díky tomu se naučí všechny důležité pohybové dovednosti, např. jak správně běhat, šplhat, plazit se, skákat, padat nebo chytat a házet míč. Celkově se učí zábavnou formou her ovládat své tělo.

Otázka č. 2

Kolik dětí daný kroužek navštěvuje?

1. *Kroužek keramiky:*

Celkem 81

- Z toho děvčat – 55

2. *Kroužek divadelní soubor veselá malina:*

Celkem 11

- Z toho děvčat – 8

3. *Kroužek Šikula – atelier prostorové tvorby:*

Celkem 13

- Z toho děvčat – 7

4. *Zdravotní kroužek:*

Celkem 5

- Z toho děvčat – 3

5. *Kroužek Děti na startu:*

Celkem 11

- Z toho děvčat – 5

Z rozhovorů, které mi byly poskytnuty lektorkami kroužků, bylo zřejmé, že v letošním školním roce mají o těchto pět vybraných kroužků větší zájem děvčata. Největší zájem však byl o kroužek keramiky, tedy o takovou volnočasovou aktivitu, která je zaměřena na kreativitu, trpělivost a pečlivost. V tomto kroužku převládají spíše děvčata, protože mají větší zájem o kreativní tvoření než chlapci. Z důvodu vysokého zájmu musel být kroužek rozdělen do tří dnů, kdy v každém z těchto tří dnů navštěvují kroužek keramiky dvě skupiny.

Otázka č. 3

Jak se mění počet žáků během posledních let (stoupá/klesá)?

1. *Kroužek keramiky:*

- Zájem dětí o kroužek v předchozích letech až 100
- Zájem dětí o kroužek v letošním školním roce 2022/23 81

2. *Kroužek divadelní soubor veselá malina:*

- Zájem dětí o kroužek v předchozích letech až 30
- Zájem dětí o kroužek v letošním školním roce 2022/23 11

3. *Kroužek Šíkula – atelier prostorové tvorby:*

- Zájem dětí o kroužek v předchozích letech až 30
- Zájem dětí o kroužek v letošním školním roce 2022/23 13

4. *Zdravotní kroužek:*

- Zájem dětí o kroužek v předchozích letech až 20
- Zájem dětí o kroužek v letošním školním roce 2022/23 5

5. *Kroužek Děti na startu:*

- Zájem dětí o kroužek v letošním školním roce 2022/23 11

Jedna z velmi důležitých otázek, které jsem lektorkám pokládala, mě měla dovést ke zjištění, jak se během posledních let změnil zájem žáků o vybrané volnočasové aktivity.

Ze získaných informací jsem zjistila, že od loňského roku klesl zájem žáků o vybrané volnočasové aktivity přibližně 15 žáků v každém kroužku. Nelze do toho počítat sportovní kroužek Děti na startu, který je v tomto školním roce otevřen již poprvé.

Během rozhovorů s lektorkami též vyplynulo, že celkově menší zájem je přisuzován špatné ekonomické situaci v rodinách, tuto odpověď mi sdělily tři z pěti lektorek. Ceny všech pěti vybraných kroužků se pohybují od 100,- Kč do 700,- Kč za pololetí. Je tedy zřejmé, že v některých případech se nemusí jednat o finanční krizi rodiny, ale důvod menšího zájmu o volnočasové aktivity může být přisuzován rodičům, kteří nemají zájem o to, aby jejich děti na volnočasové aktivity docházely. Ovšem nezájem je možné přisuzovat i samotným dětem, kteří se na kroužek přihlásí a během školního roku odejdou. Může to být dáno také skutečností, že nejsou rodiči vedeny žádné disciplíně ani povinnostem nebo celkově nejeví o volnočasové aktivity zájem.

Otázka č. 4

Je nutné, aby děti na daný kroužek potřebovaly vlastní vybavení?

U této otázky se mi dostávalo převážně stejných odpovědí. Žádný z vybraných aktivit není finančně nijak náročný, pouze u dvou z pěti je potřeba, aby si žáci donesli sportovní oblečení společně s pohodlnou obuví a starou košili nebo zástěru. Naopak přidanou hodnotou u kroužků keramiky a Šikuly shledávám, že si děti mohou své hotové výrobky odnést domu. V každém případě je z odpovědí lektorek zřejmé, že pololetní poplatky stačí k tomu, aby mohly děti na kroužky docházet.

Otázka č. 5

Proč si podle vás tento kroužek žáci vybírají?

Zde jsem vybrala odpovědi lektorů:

- mají rádi tvořivé práce,
- mohou relaxovat,
- trávit čas s kamarády,
- zjišťují, čeho jsou vlastně schopni,
- rozvíjejí svou kreativitu,
- rozvíjejí svou fantazii,
- posilují své sebevědomí,
- učí se týmové spolupráci,

- mohou vyjádřit své pocity,
- mají zájem o životní prostředí,
- chtějí umět a znát první pomoc,
- mají zájem o lidské tělo,
- mají rádi aktivní pohyb,
- rádi sportují.

Otázka č. 6

Kolik dětí je potřeba na otevření kroužku?

U této otázky mi všech pět lektorek odpovědělo stejně. Pro otevření volnočasových aktivit je potřeba alespoň šest zájemců. V tomto školním roce tedy žádný problém u aktivit neshledávám, až na výjimku kroužku zdravotního, kde se přihlásilo pouhých osm žáků a během školního roku tři odešli. Kdyby na začátku byl zájem pouze u pěti žáků, kroužek by nemohl být otevřen. Otázkou též může být, zda obsahová náplň kroužku je pro žáky dostatečně motivující a zajímavá.

Otázka č. 7

Co vás, jako lektorku baví v rámci vašeho kroužku, a co je dle vás jeho cílem?

Na tuto otázku se mi pochopitelně dostalo odlišných odpovědí. Jednu z lektorek baví sport, další tvořivost, nápaditost, další z lektorek vzdělává žáky v problematice první pomoci. Můžeme předpokládat, že v jednom by se určitě shodly, a to v tom, že mají v rámci svého kroužku rády práci s dětmi.

CÍLE:

Některé odpovědi se mohou částečně krýt s charakteristikami jednotlivých kroužků na ZŠ Aloisina Výchina popsanych výše.

1. Kroužek keramiky:

Cílem keramického kroužku je rozvoj jemné motoriky, uvolnění zápěstí, rozvoj fantazie, kreativity, manuální zručnosti, citu pro tvar.

2. *Kroužek divadelní soubor Veselá Malina:*

Jako hlavní cíle tohoto kroužku si lektorka klade osobnostní rozvoj dětí, jejich kreativity a fantazie, potažmo i rozvoj dramatického talentu. Mezi další cíle řadí překonávání strachu a trémy z veřejného vystupování, správnou artikulaci, hlasité mluvení a improvizaci. Mimo to má pozitivní vlastnosti, mezi které patří sebe prezentace, sebeúcta, práce v týmu, smysl pro povinnost, spolehlivost, zodpovědnost a komunikativnost.

3. *Kroužek Šikula – atelier prostorové tvorby:*

Cílem tohoto kroužku je prostor k individuálnímu sebevyjádření, rozvoj fantazie, zručnosti, trpělivosti, kreativity a jemné motoriky.

4. *Zdravotní kroužek:*

Cílem tohoto kroužku je prohloubení znalostí anatomie lidského těla. Mezi další cíle patří rychlé zvážení situace a improvizace, a to hlavně u první pomoci. Dále jak správně ošetřit ránu, zlomeninu i popáleniny a provést umělé dýchání.

5. *Kroužek Děti na startu:*

Primárním cílem je kladný vztah k pohybu, sportu a celkově k aktivnímu trávení volného času. Mezi další cíle patří zdokonalování tělesné zdatnosti, trpělivosti, týmová spolupráce a rozvoj jemné motoriky.

Z dalších získaných informací lze dojít k závěru, že těchto pět vybraných volnočasových aktivit nejvíce navštěvují žáci 1. a 2. tříd. Čím jsou ale starší, tím více jejich zájem o těchto pět volnočasových aktivit opadá. To ale neznamená, že by žáci celkově neměli o volnočasové aktivity zájem, mohou navštěvovat jiné kroužky, které jim tato škola nabízí, ale nejsou zmiňované v mé práci nebo začnou navštěvovat kroužky mimo ZŠ v rámci volnočasových organizací.

To souvisí se skutečností, že žáci staršího školního věku (2. stupeň ZŠ) již navštěvují kroužky a sportovní kluby, které nezajišťuje základní škola, ale volnočasové instituce (jako je Základní umělecká škola, TJ Lokomotiva Liberec nebo Dům dětí a mládeže).

Všech pět vybraných kroužků jsou pro děti mladšího školního věku důležité, a to pro jejich všestranný rozvoj ve všech oblastech vývoje. Rozvíjí jemnou motoriku, představivost, improvizaci, rozvoj logického myšlení a spolupráci. Kroužek keramiky a Šikuly se řadí do

kroužků tvořivých, proto jsou jejich cíle v podstatě stejné, rozvíjejí jemnou motoriku, zručnost a představivost. I přes to, že jsou stejného zaměření, kroužek Šikuly nabízí navíc i povědomí o životním prostředí. Divadelní kroužek Veselá Malina je mimo jiné zaměřen na rozvoj verbální komunikace. V něm se žáci se učí mluvit nahlas, artikulovat a improvizovat. Podle získaných informací je improvizace potřeba i v kroužku zdravotním. V něm žáci získají základní znalosti o lidském těle a pochopení důležitosti rychlého vyhodnocení problémů. Kroužek Děti na startu rozvíjí základní pohybovou motoriku, obratnost, sílu, rychlost, vytrvalost a trpělivost.

Shrnutí pěti vybraných kroužků na ZŠ Aloisina Výšina ve školním roce 2022/2023:

Ač nelze vybrané kroužky korektně porovnávat, shrnula jsem do níže uvedené tabulky pro přehlednost zajímavé poznatky:

<i>Nejnavštěvovanější kroužek:</i>	Kroužek keramiky
<i>Jakým kroužkům dávají děti přednost:</i>	Tvořivým
<i>Nejvyšší počet žáků docházejících na kroužky:</i>	81
<i>Nejnižší počet žáků docházejících na kroužky:</i>	5
<i>Větší zájem o kroužky mají:</i>	Dívky
<i>Nejvíce jsou kroužky navštěvovány dětmi z:</i>	1. a 2. tříd
<i>Zájem o kroužky v letošním roce, oproti loňským rokům:</i>	Klesl
<i>Nejčastěji přisuzovaným příčinám menšího zájmu je:</i>	Špatná ekonomická situace v rodinách

7. Závěr

Bakalářská práce zkoumá množství, zaměření a rozmanitost nabídek volnočasových kroužků na základních školách v Liberci pro děti mladšího školního věku.

Stanovila jsem si tři základní cíle, kterých jsem chtěla dosáhnout. Vytvořila jsem analýzu webových stránek všech základních škol v Liberci, díky níž jsem zjistila, že nabídka volnočasových aktivit je velmi pestrá, a tak si žáci mohou vybrat takový kroužek, který je zaujme svou náplní a pestrostí.

Následně jsem se snažila porovnat nabídku kroužků na jednotlivých školách a zjistit, proč jsou některé volnočasové kroužky nabízeny více a proč některé méně. Je zřejmé, že základní školy s rozšířenou výukou některého z oborů, jako jsou např. ZŠ s rozšířenou výukou jazyků, hudební výchovy či tělesné výchovy nabízejí takové volnočasové kroužky, na které je škola svou výukou zaměřena. I toto může být jeden z důvodů, proč jsou některé kroužky nabízeny více.

Pro splnění svého posledního cíle jsem se zaměřila na Základní školu Aloisina Výšina, a pomocí polostrukturovaných rozhovorů s lektorkami vybraných kroužků se hlouběji seznámit s koncepcí a nabídkou kroužků na dané ZŠ.

Z celkové nabídky kroužků jsem si vybrala pět aktivit, u kterých jsem se snažila zjistit jejich zaměření, preference, zájem žáků a motivaci lektorek. Díky rozhovorům s lektorkami kroužků jsem došla ke zjištění, že vybrané kroužky navštěvují nejvíce žáci prvních a druhých tříd, a také to, že čím starší žáci jsou, tím více jejich zájem opadá. To ale nemusí znamenat, že starší žáci nemají o volnočasové aktivity zájem. Mohou navštěvovat jiné kroužky, které nejsou zmiňované v mé práci nebo navštěvují kroužky mimo ZŠ v rámci volnočasových organizací. Ze získaných dat je zřejmé, že z vybraných kroužků dávají děti nejvíce přednost kroužku keramickému a celkově mají o vybrané volnočasové aktivity větší zájem dívky.

Pro děti mladšího školního věku je právě škola dominantním aktérem, který může jak kladně, tak i záporně ovlivnit zájem dětí věnovat se kroužku, který je baví a rozvíjí oblast, ve které se cítí silní a úspěšní. Nejen, že se prostřednictvím kroužků žáci setkávají se svými vrstevníky a kamarády, ale navazují nové kontakty a rozvíjejí svůj společenský život. Z tohoto důvodu můžeme říci, že volnočasové kroužky jsou považovány za nedílnou součásti dětského rozvoje, ať už na ně žáci docházejí do svých základních škol nebo navštěvují přímo volnočasové instituce.

Základní školy v Liberci dokážou dětem vytvořit takové zázemí v rozmanitosti kroužků, že si většina z nich, které mají o volnočasové kroužky zájem, svůj oblíbený vždy najde. Prostřednictvím tohoto výzkumu jsem poznala širokou nabídku volnočasových aktivit ve školách, jejich nápaditost, originalitu a široké zaměření. Většina kroužků je vedena učiteli dané školy, kteří se nad rámec svých povinností věnují žákům i v odpoledním čase, což je dle mého obdivuhodné.

Během psaní bakalářské práce jsem se seznámila se specifiky dětí mladšího školního věku a objasnila si potřebné pojmy, které jsou pro vykonání profese pedagoga volného času důležité znát. Věřím, že získané informace pro mě budou přínosem nejen ve svém profesním životě.

Limity mé práce vidím v tom, že jsem čerpala při plnění prvních dvou cílů pouze z webových stránek základních škol a nevyužila jsem jiné zdroje, které mohou školy využívat při komunikaci s rodiči žáků (např. facebook). Zároveň některé informace mířící na rodiče mohou být vyvěšené přímo na nástěnkách ve školách či ve školních družinách.

8. Seznam literatury

1. BENDL, Stanislav a kolektiv. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. ISBN: 978-80-247-4248-9.
2. BLATNÝ, Marek. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3462-3.
3. FRANCOVÁ, Marta. *Zahájení školní docházky*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4463-6.
4. HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2., aktualizované vydání. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.
5. HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy*. 3., aktualizované vydání. Praha: Fortuna, 2003. ISBN 80-7168-876-2
6. HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1168-3.
7. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
8. KAPLÁNEK, Michal. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8.
9. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
10. PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6.
11. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie* 2. aktualizované vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.
12. ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9.

9. Internetové zdroje

Pedagog volného času [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/pedagog-volneho-casu>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – školní družiny [online]. [cit. 2023-06-27].

Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mladez/skolni-druziny>

Středisko volného času Narnie [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.svc-narnie.cz/cs/>

Wikipedie – město Liberec [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Liberec>

ZŠ Náměstí Míru – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.zsnamestimiru.cz/krouzky/>

ZŠ Vrchlického – stolní tenis [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.vrchlickeho.cz/index.php/vyuka/stolni-tenis>

ZŠ Ostašov – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.zsostasov.cz/o-skole/krouzky>

ZŠ Sokol – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://zssokol-cz.flox.cz/soucasti-skoly/krouzky1>

ZŠ Na Výběžku – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://zsnavybezku.cz/krouzky-2022-23/>

ZŠ Vratislavice – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.zs.vratislavice.cz/krouzky>

ZŠ Orlí – zájmové činnosti [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://zsorli.cz/zakladni-informace/zajmova-cinnost/>

ZŠ Dobiášova – školní kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.dobiasova.cz/zaci-menu-heading/skolni-krouzky>

ZŠ Lesní – kroužky a volnočasové aktivity [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.zslesni.cz/soucasti-skoly/krouzky-a-volnocasove-aktivity.html>

ZŠ Jabloňova – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://zsjablonova.cz/krouzky/>

ZŠ Vesec – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: https://www.zs-vesec.cz/ladmin/soubory/File/2022_23/Krouzky/interni_k..pdf
https://www.zs-vesec.cz/ladmin/soubory/File/2022_23/Krouzky/5_ext.kr..pdf

ZŠ Švermova – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.zssvermova.cz/krouzky.html>

ZŠ u Školy – zájmová činnost [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <http://www.zsuskoly.cz/zajmova-cinnost/>

ZŠ Ještědská – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://zs-jestedska.cz/aktivity-pro-deti/krouzky>

ZŠ u Soudu – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://zsusoudu.liberec.cz/index.php/rodice/791-zpravodaj-2022>

ZŠ Oblačná – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.oblacna.cz/informace/cim-zijeme/krouzky>

ZŠ 5. Květen – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: https://www.zs5kveten.cz/krouzky_prehled

ZŠ Kaplického – šachy [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://zs-kaplickeho.cz/sachy/obecne-informace-sachy/>

ZŠ Barvířská – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.zs-barvirska.cz/>

ZŠ Broumovská – zájmové kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.zsbroumovska.cz/zajmove-krouzky>

ZŠ Husova – kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://husovaliberec.cz/krouzky/>

ZŠ Aloisina Výšina – aktivity a kroužky [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.zs-aloisinavysina.cz/a/aktivity-a-krouzky>

ZŠ u Nemocnice [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: https://www.zsnemlib-spc.cz/#utm_source=firmy.cz&utm_medium=ppd&utm_campaign=firmy.cz-441348

ZŠ Doctrina – volnočasové aktivity [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: https://zsdoctrina.cz/wp-content/uploads/2022/09/Volnocasove-aktivity_2022.pdf

Křesťanská Základní Škola J. A. Komenského – volnočasové aktivity [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://www.sjak.cz/cs/>

ZŠ Aloisina Výšina – Děti na startu [online]. [cit. 2023-05-26].

Dostupné z: <https://fisaf.cz/skolafitnessprofesionalu/nabidka-kurzu/deti-na-startu-hry-vsestrannosti-2/>

10. Seznam tabulek

Tabulka 1 - Nabídka volnočasových kroužků na státních školách v Liberci.....	32
Tabulka 2 - Nabídka volnočasových kroužků na křesťanské škole v Liberci.....	33
Tabulka 3 - Nabídka volnočasových kroužků na soukromé škole v Liberci	34
Tabulka 4 - Celkový přehled volnočasových aktivit na základních školách v Liberci.....	35
Tabulka 5 - Přehled nepovinných předmětů a zájmových kroužků na ZŠ Aloisina Výšina....	38
Tabulka 6 - Zájem dětí o kroužek keramiky ve školním roce 2022/2023.....	39
Tabulka 7 - Zájem dětí o kroužek Divadelní soubor Veselá Malina ve školním roce 2022/2023	41
Tabulka 8 - Zájem dětí o kroužek Šikula – atelier prostorové tvorby ve školním roce 2022/2023	42
Tabulka 9 - Zájem dětí o zdravotní kroužek ve školním roce 2022/2023.....	43
Tabulka 10 - Zájem dětí o kroužek Děti na startu ve školním roce 2022/2023	45
Tabulka 11 - Komparace nabídek volnočasových kroužků na základních školách v Liberci .	46

11. Seznam příloh

Příloha 1: *Přepis prvního rozhovoru - kroužek keramiky*

Příloha 2: *Přepis druhého rozhovoru - kroužek divadelní soubor Veselá Malina*

Příloha 3: *Přepis třetího rozhovoru - kroužek Šíkula – atelier prostorové tvorby*

Příloha 4: *Přepis čtvrtého rozhovoru - zdravotní kroužek*

Příloha 5: *Přepis pátého rozhovoru - kroužek Děti na startu*

12. Přílohy

Příloha 1: Přepis rozhovoru č. 1 - kroužek keramiky

Tazatel (T): Klára Hradilová

Jméno lektorky kroužku (L): Šárka

T: Šárko, jak dlouho působíte na této škole a kolik let vedete kroužek keramiky?

L: Na škole pracuji 17 let a kroužek keramiky vedu 12 let.

T: Co přesně může kroužek keramiky dětem nabídnout?

L: Děti se v kroužku seznámí s různými druhy hlíny a s jejich celkovým postupem. Nejprve vyrábí podle tematického zadání, které jim připravím, a potom mají čas na výrobu podle své fantazie. Během tvoření si mohou odpočinout a relaxovat.

T: Kolik dětí navštěvuje váš kroužek v letošním roce? Stoupl nebo klesl zájem oproti předchozím rokům?

L: Letošní rok navštěvuje kroužek celkem 81 dětí. Dívek tu mám celkem 55 a chlapců 26. Zatímco v předchozích letech jsem měla cirká sto žáků, a musela jsem je rozdělit do osmi skupin, letos mám skupin pouze šest.

T: To je docela velký rozdíl, proč podle vás zájem o kroužek klesá?

L: Celkově si myslím, že za menší zájem může ekonomická situace. Bohužel si někteří rodiče nemohou dovolit platit dětem kroužek.

T: Kolik se platí za jedno pololetí?

L: Jedno pololetí stojí 500 Kč.

T: Potřebují mít děti se vstupem do keramického kroužku nějaké své potřeby?

L: Děti si musí pouze na první lekci přinést starší košili nebo zástěru, kterou si pak zabalí do igelitové tašky a uklidí do skříňky.

T: Proč si podle vás žáci vybírají právě tento kroužek?

L: Určitě právě kvůli práci s hlinou. Samozřejmě, že se občas výrobek nepovede, ale na tom není přeci nic špatného. Od toho tu jsem, abych je naučila, jak s ní pracovat. Navíc všechny potěší, když si mohou odnést domu svůj vlastní výrobek.

T: Kolik je potřeba přihlášených dětí, aby byl kroužek na začátku školního roku otevřen?

L: Myslím si, že všechny naše volnočasové kroužky musí mít minimálně šest zájemců.

T: A poslední má otázka, co vás, jako lektorku kroužku naplňuje? Čeho chcete v kroužku u dětí dosáhnout?

L: Já sama ráda pracuji s hlinou, je to pro mě doba, kdy se můžu odreagovat, ale zároveň se stále věnovat dětem. Samozřejmě, že kromě rozvíjení jemné motoriky, je mým cílem, aby děti dokázaly uvolnit zápěstí, rozvíjet svou fantazii, kreativitu a manuální zručnost, která je u tvoření potřebná. Také v nich chci rozvíjet cit pro tvar a hlavně, jak jsem již už jednou zmínila, aby si odpočinuly.

T: Toto to je z mé strany vše, moc děkuji za spolupráci.

Příloha 2: Přepis rozhovoru č. 2 - kroužek divadelní soubor Veselá Malina

Tazatel (T): Klára Hradilová

Jméno lektorky kroužku (L): Monika

T: Moniko, jak dlouho pracujete na této škole jako vychovatelka a kolik let vedete kroužek Divadelního souboru Veselá Malina?

L: Zde na ZŠ pracuji 15 let a Veselou Malinu vedu stejně tak.

T: Co přesně může divadelní kroužek nabídnout dětem?

L: Hodně pracujeme s maňásky a loutkami. Společně se učíme hry, které představujeme na různých akcích, soutěžích a také chodíme hrát do školek. Také se účastníme Dlouhomosteckých divadelních hrátek v obci Dlouhý Most, který každoročně pořádá soutěže dramatických kroužků. Ale děti také mají dost prostoru na to, aby si vymýšlely své vlastní divadelní představení.

T: Kolik dochází dětí na kroužek v letošním školním roce?

L: Letos mám v kroužku pouze 11 dětí, z toho je 8 dívek a 3 chlapci. Nejvíce tu mám děti z druhé třídy a chodí mi sem jeden chlapec z šesté třídy.

T: Aha, myslela jsem si, že kroužek je jen pro děti z prvního stupně?

L: To sice ano, ovšem pokud mají starší žáci o kroužek zájem, jsou tu vítáni.

T: A jaký byl zájem o kroužek v předchozích letech v porovnání s letošním?

L: V předchozích letech mi docházelo na kroužek až 29 dětí, takže jsem měla problém obsadit všechny děti do rolí. Nakonec jsem musela nabírat žáky až od druhé třídy.

T: Z jakého důvodu jste nabírala žáky až od druhé třídy?

L: Protože děti v první třídě neumějí ještě moc číst. Potom to pro mě bylo ještě více obtížné, a taky nás to trochu zdržovalo, když jsme jim s textem museli pomáhat. Chodí mi sem ale vypomáhat dvě děvčata z šesté třídy.

T: Napadají vás příčiny, proč zájem o tento kroužek klesl?

L: Myslím si, že rodičům nezbyvají peníze navíc. Také si ale myslím, že rodiče jednoduše za žádný kroužek platit nechtějí.

T: Kolik se v tomto kroužku platí za jedno pololetí?

L: Jedno pololetí stojí 300 Kč.

T: Musejí si děti na kroužek přinést své věci? Myslím masky, oblečení aj.?

L: Veškeré vybavení kupuji z vybraných peněz, které se hradí na začátku pololetí.

T: Proč si myslíte, že si děti vybírají právě divadelní kroužek?

L: Myslím si, že na divadelní kroužek se hlásí děti, které hrály divadlo už ve školce a chtějí v tom pokračovat. Také děti, které se nestydí a nemají problém veřejně vystupovat a mohou všem předvést své schopnosti. Možná taky jen proto, že na tento kroužek chodí jejich kamarádi nebo starší sourozenec. Každopádně nejvíc jsou spokojené, když si mohou vymýšlet své smyšlené příběhy a zahrát je ostatním kamarádům.

T: Je stanovený minimální počet přihlášených dětí, aby se mohl kroužek otevřít?

L: Je to šest dětí.

T: A co vás, jako lektorku kroužku naplňuje? Čeho v něm chcete u dětí dosáhnout?

L: Na tomto kroužku mám nejraději, když dětem vymyslím jednoduché divadelní představení, a vím, že se jim to líbí a mají z toho radost. Samozřejmě mě ještě více potěší, když hrajeme mimo školu a máme dobré ohlasy. Mým cílem tedy je, aby se děti nebály veřejně vystupovat, neboť tím překonávají svůj strach a trému. Také je učím mluvit nahlas, správně artikulovat a dokázat improvizovat. Chci dětem nabídnout takový prostor, kde se budou rády scházet, budou probouzet svou fantazii a kreativnost.

T: Velmi děkuji za váš čas.

Příloha 3: Přepis rozhovoru č. 3 - kroužek Šíkula – atelier prostorové tvorby

Tazatel (T): Klára Hradilová

Jméno lektorky kroužku (L): Jaroslava

T: Jaroslavo, kolik let zde pracujete jako vychovatelka a jak dlouho vedete kroužek Šíkuly?

L: Na škole pracuji 12 let, Šíkulu vedu celých 10 let a s dětmi pracuji již 42 let.

T: Co přesně může kroužek Šíkuly nabídnout dětem?

L: S dětmi vyrábíme různé výrobky, na které nám převážně stačí spotřební materiál. Třeba v letošním roce jsme na kroužku využili bedýnky od jahod, skořápky a šišky, z kterých vytvořili opravdu hezké Betlémy. Na Vánoce si děti vyrobily adventní věnce, které si odnesly domů. Využití během kroužku našla i dřívka od nanuků, pingpongové míčky, polystyrenové kuličky různých velikostí, kapsle od kávy, plastové lahvičky od actimelu, kartony, cívky, kužely, korálky, pivní tácky a nafukovací balonky. Chci dětem ukázat, že i věci, které normálně vyhazujeme, se dají ještě dále využít.

T: Kolik letos dochází dětí na kroužek?

L: Letos mi dochází na kroužek 7 dívek a 6 chlapců. Nejvíce jich chodí z třetí třídy, třeba z třídy čtvrté tu nemám jediného žáka.

T: A jak tomu bylo v předchozích letech?

L: V předchozích letech jsem měla i třicet zájemců. Při tak hojném počtu jsem musela kroužek rozdělit na dvě skupiny. Nebylo v mých silách nabídnout pomoc všem žákům najednou. Hlavně v případech, kdy potřebovaly pomoc děti z mladších tříd.

T: Proč si myslíte, že zájem o kroužek klesl?

L: Myslím si, že v této době nezbyvají rodinám peníze navíc. Také si ale myslím, že děti na žádný kroužek docházet nechtějí.

T: Kolik rodiče platí za jedno pololetí?

L: Jedno pololetí stojí 450 Kč.

T: Musejí si děti nosit materiál z domova?

L: Kdepak, během prázdnin shromažďuji materiály já sama, a podle toho vymyslím, co během školního roku budeme tvořit. Zbytek materiálu dokupuji před zahájením nového roku. Pokud potřebujeme k výrobě použít květiny, listy, levandule a jiné rostliny, chodíme společně do přírody, materiál si nasbíráme a usušíme.

T: Napadá vás, proč se děti hlásí právě na tento kroužek?

L: Všichni víme, že malé děti mají rádi ruční práce a tvoření. A v tomto kroužku se ještě navíc pracuje s odpadovým materiálem, to je zajímavá ještě více.

T: Kolik je potřeba přihlášených žáků k otevření kroužků?

L: Minimum je šest přihlášených dětí.

T: Co přímo vás, jako lektorku na kroužku baví a jaký je váš cíl?

L: To je úplně jednoduché. Jsem tvořivý typ a ráda vymyslím, jak dále pracovat s materiály, které běžně vyhazujeme. Dá se z nich vytvořit spousta hezkých výrobků, a přesně to se snažím ukázat i dětem. Tím se vlastně zajímám i o životní prostředí. Takže v první řadě jim chci určitě nabídnout prostor k individuálnímu sebevyjádření, a také chci, aby si žáci rozvíjeli svou fantazii a kreativnost.

T: Děkuji za informace.

Příloha 4: Přepis rozhovoru č. 4 - zdravotní kroužek

Tazatel (T): Klára Hradilová

Jméno lektorky kroužku (L): Eva

T: Evo, Jak dlouho vedete zdravotní kroužek na této škole a kolik let zde učíte?

L: Na této škole učím nyní čtvrtým rokem a kroužek vedu hned od mého nástupu.

Předtím jsem tento kroužek vedla na základní škole v Ostašově.

T: Abyste mohla tento kroužek vést, máte zdravotní kurz nebo jiné vzdělání?

L: Ani jedno, ani druhé, prostě mě to baví.

T: Co přesně může zdravotní kroužek dětem nabídnout?

L: Děti se v kroužku učí zásady první pomoci, popisují části lidského těla a jejich funkce. Naučí se ošetřovat zlomeniny, rány i popáleniny. Také se naučí poznávat léčivé rostliny a dozvědí se o možnostech využití jejich léčivých účinků. Společně si předvádíme i obvazovou techniku, dopravu zraněných, znehybnění zlomenin i zotavovací polohu. Samozřejmě také nacvičujeme umělé dýchání a nepřímou masáž srdce. Společně se učíme, jak poskytnout první pomoc.

T: Kolik dětí letos na kroužek dochází?

L: Letos se mi na kroužek přihlásilo pouze osm žáků. Během školního roku se ale tři žáci museli z kroužku odhlásit.

T: A víte, proč se žáci odhlásili?

L: Jeden chlapec se odhlásil z důvodu příprav na přijímací zkoušky, druhý ve stejný den docházel na doučování z matematiky a poslední odhlášený žák kroužek časově nestíhal.

T: To je velmi malý zájem o kroužek, jak tomu bylo v předchozích letech?

L: Sama tomu moc nerozumím. Dříve jsem měla na kroužku dvacet dětí i mnohem více. Jeden rok jsem musela kroužek rozdělit do dvou dnů. První den na kroužek docházely děti z prvního stupně, a druhý den docházely děti ze stupně druhého.

T: Proč nemohly být všechny děti spojené?

L: Nebyla bych schopna ohlídat u všech správnou obvazovou techniku.

T: Napadá vás, proč je letos tak malý zájem o kroužek?

L: Osobně si myslím, že je spíše problém ze stran dětí, kteří o volnočasové aktivity nejeví zájem, neboť pravidelné docházení na kroužky mohou brát jako povinnost navíc.

T: Na tento kroužek si děti nic nosit nemusí, je to tak?

L: Přesně tak.

T: Co si myslíte, že děti očekávají, když se přihlásí na zdravotní kroužek?

L: Myslím si, že hlavním důvodem je možné budoucí poskytnutí první pomoci a také to, že budou vědět, jak postupovat ve skutečných situacích, když se oni samy nebo někdo jiný ocitne v ohrožení života.

T: A kolik se musí přihlásit žáků, aby byl kroužek otevřený?

L: Minimální počet je šest dětí. Kdyby se mi hned na začátku přihlásilo pouze pět dětí, kroužek by letos otevřený nebyl.

T: Co vás, jako lektorku kroužku naplňuje? Čeho chcete u dětí dosáhnout?

L: Všichni víme, že u dětí stačí jeden špatný krok a úraz je na světě. Chci pomáhat žákům s rozvíjením a opakováním jejich získaných znalostí, které se ve škole naučí. Také chci, aby se naučily, jak pečovat o své zdraví. Proto tento kroužek vedu takovým směrem, aby si prohloubily znalosti o anatomii, dokázaly rozpoznat choroby, také aby věděly, co mají mít vždy v lékárničce. Musí být také schopny ošetřit si ránu, zlomeninu i popáleniny, také jak správně provézt umělé dýchání. Chci, aby věděly, jak a kdy mají získané znalosti z kroužku použít. Takže když to shrnu, mým cílem je vyškolit “mladé zdravotníky“ a seznámit je se základy první pomoci. A protože u všeho musí přemýšlet, rozvíjejí si tím logické myšlení, též musí rychle zvážit situaci a v některých nežádoucích situacích budou muset dokázat i improvizovat.

T: Studovala jsem váš roční plán, který jste mi zaslala na e-mail. Je tam mnoho okruhů, stíháte je všechny na kroužku během školního roku probrat?

L: Snažím se s dětmi probrat vše, i když do hloubky úplně nezacházím. To bych za těch pár hodin, které máme během školního roku, s dětmi nestihla.

T: Velmi děkuji za váš čas, z mé strany je to vše.

Příloha 5: Přepis rozhovoru č. 5 - kroužek Děti na startu

Tazatel (T): Klára Hradilová

Jméno lektorky kroužku (L): Pavla

T: Pavlo, jak dlouho jste na pozici vychovatelky a kdy jste začala vést tento kroužek?

L: Letos zde pracuji prvním rokem a Děti na startu je celostátní sportovní projekt, který jsem nově na této škole "rozjela". Abych mohla kroužek vést, musela jsem projít speciálním kurzem, který je hrazený z EU.

T: Co dětem může tento kroužek nabídnout?

L: Děti ve sportovním kroužku cvičí podle speciálně vytvořené metodiky. Díky tomu se naučí všechny důležité pohybové dovednosti, např. jak správně běhat, šplhat, plazit se, skákat, padat nebo chytat a házet míč. Celkově se učí zábavnou formou her ovládat tělo.

T: Byl stejný počet dětí i na začátku školního roku?

L: Bohužel ne, do projektu se mi přihlásilo 18 žáků, ale během školního roku se 7 žáků odhlásilo.

T: Co podle vás bylo příčinou jejich odchodu?

L: Děti to nebaví a rodiče je nevedou k žádné disciplíně, ani vytrvalosti, pak to takhle dopadá.

T: Napadá vás, proč se na kroužek přihlásilo pouze 18 žáků z celé základní školy?

L: Možná tu bude tím, že jsem tu nová. I kroužek je nový, nevyzkoušený, a tak si mezi sebou rodiče ani děti nemohou povědět, zda je kroužek dobrý nebo není.

T: Předpokládám, že kromě sportovního oblečení a správné obuvi děti nic víc nepotřebují?

L: Přesně tak, využívají oblečení, které mají na tělesnou výchovu.

T: Určitě k tomuto kroužku potřebujete spousty vybavení, kolik rodiče platí za jedno pololetí?

L: Ano, je to tak a jedno pololetí stojí 700 Kč.

T: I přes to, že je tak malý zájem o sportovní kroužek, proč si podle vás tento kroužek děti vybraly?

L: Určitě proto, protože mají rády pohyb, vždyť přeci vůbec neposedí. Navíc projekt Děti na startu není zaměřený pouze na jednu aktivitu, ale obsahuje všechny sporty. To je určitě jeden z hlavních důvodů. Děti tak mohou zjistit, jaký sport je nejvíce naplňuje a baví.

T: Kolik je potřeba přihlášených dětí na kroužku, aby se mohl otevřít?

L: Je potřeba, aby se přihlásilo alespoň šest zájemců.

T: Jaké cíle si v tomto kroužku u dětí kladete? Tedy kromě toho, aby byly pohybově aktivní.

L: Mým hlavním cílem je, aby děti získaly kladný vztah k pohybu, sportu a celkově k aktivnímu trávení volného času. Kroužek je opravdu všestranný. Dělam s dětmi i člunkový běh, gymnastiku, šplháme, učím je plazit se, děláme i opičí dráhy a mnoho dalšího. Během těchto aktivit si rozvíjí jemnou motoriku, učí se trpělivosti a spolupráce např. u předávání štafetového kolíku při běhu.

T: A poslední má otázka, co vás přesně baví v rámci tohoto kroužku?

L: Již několikátým rokem se zaměřuji na sportovní kroužky a mám za sebou i mnoho sportovních kurzů, je to má vášeň. Mimo tohoto vedu na ZŠ Ještědské Rope skipping, což je sport zaměřený na skok přes švihadla. Líbí se mi různorodost aktivit, a dětem to nabízím proto, aby měl každý příležitost si ten svůj oblíbený kroužek najít.

T: Velmi děkuji za váš čas.